Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэз гарана | № 195 (16718) | 1984 оной августын 25, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

…ПСС-эй ЦК-гай …ОЛИТБЮРОДО

…XXVII съездэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулагдан …К-гай Политбюро ээлжээтэ заседани дээрээ КПСС-… зарим тэды хубилалтануудые оруулжа болохо бай-… нүхэр К. У. Черненкын дурадхалнуудые хаража … хүсэндөө байһан Уставай баталагдан абтаһан-… хорин гурбан жэлэй үнгэрһэниинь мэдээжэ. Пар-… съезд дээрэ тэрээндэ зарим тэды хубилалтануудые оруулагдаа һэн. Энэ үе соо парти ажахын ба …байгуулалтые хүтэлбэрилгын шэнэ дүй дүршэлөөр …арти доторой харилсаан саашадаа хүгжөөгдөө, … партийна организацинуудай холбоон улам

…түгэс социалис обществын политическэ байгуу-… хүсэн болохо КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргын …ые хараада абажа, парти доторой ажабайдалые …, тэрэнэй бүхы шатын ажал ябуулгын гуримда, …үүдтэ, коммунистнуудай үүсхэл эдэбхидэ, харюу-…рамда бүри ехэ эрилтэнүүдэй табигдадаг болохо …раада абажа, КПСС-эй Программые шэнээр ре-…дээрэ хүдэлхэтэеэ хамта, партиин Уставта хубилал-…нэмэлтэнүүдые оруулжа болохо байһан тухай …ые согсолон бэлдэхэ гээшэ таарамжатай гэжэ …тоолобо. Иимэ зорилготойгоор КПСС-эй ЦК-гай …байгуулагдаа.

…й эхинһээ хойшо СССР-эй Хүндэ ба транспортна …үйлэлгын министерствэдэ, СССР-эй Электротехни-…омышленностиин министерствэдэ, УССР-эй Эдеэ …омышленностиин министерствэдэ, БССР-эй Хүн-…шленностиин министерствэдэ, Литвагай ССР-эй …ромышленностиин министерствэдэ предприяти-… даагаад ажахыгаа эрхилэлгые үргэдхэхэ, харюу-…дээшэлүүлхэ талаар үнгэргэгдэжэ байһан эконо-…ршалгын даб дээрэхи дүнгүүдые Политбюро зүб-…бэ. Үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха талаар ажалша…дэй аша туһые дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэг-… хэмжээнүүд тэдэнэй ажахын ажал ябуулгын …үхы дээрээ һайнаар нүлөөлнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. …нгүүдэй нэгэн болохо договорой уялгануудые …ажа, продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ һай-…ина. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар про-…дбэрилгын бүхы ургалта түйлагдаа, тэрэнэй … сэнгые хямдаруулха даабаринууд, социалис …үлүүлэн дүүргэгдэә. Эдэ министерствэнүүдэй …нүүдтэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулагдаа, … нөөсэнүүдые элсүүлхэ талаар тэдэнэй үүсхэл …шэлүүлэгдээ. Олохон ажалша коллективүүд про-…дбэрилгые түргэдхэһэн, тэрэнэй шанарыень дээ-… байна.

…хамта, заседани дээрэ заагдаһанай ёһоор, ажахы … шэнэ байдалһаа уламжалан гараһан арга болом-…өөл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй, ушар иимэһээ эко-…хүдэлмэреэ бүри эдэбхитэйгээр шэнэдхэн хубил-…бэрилгын гуримые, онол аргануудые нарижуулан … эрилтэ предприятинуудай, бүхэсоюзна ба рес-… промышленна нэгэдэлнүүдэй, министерствэнүүд …эй экономическа албан зургаануудай, нютагай … совет органуудай урда табигдана.

…дэн һалбаринуудай, тусхайлбал, машина бүтээлгын, …ллургиин, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленно-…тагай промышленностиин болон хүн зоной ажа-…алгын предприятинуудта ажахы эрхилэлгын шэнэ … 1985 ондо нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ тухай …инистрнүүдэй Соведэй, союзна республиканууд…дэй Соведүүдэй дурадхалнуудые Политбюро …иихэдээ олдоһон дүй дүршэлые хараада абажа, …гэдхэхэтэеэ хамта ажахын тоосоое саашадань …, эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдад-…алай, материальна ба мүнгэн һангай нөөсэнүүдые …шаглалгада, мүн туршалгын үнгэргэгдэжэ байһан …дай онсо шэнжые бүрин хүсэдөөр хараада абал-…химко эрхилэлгын үүргэ нүлөө дээшэлүүлгые ан-…нэй зарим гуримуудые саашадань нарижуулан … гээшэ таарамжатай байна гэжэ тоологдоо. …ска туршалга хэжэ байһан ажалша коллективүүд-…элэй ба политическэ хүдэлмэреэ шангадхахыень …ан хэмжээ ябуулгануудые бодото дээрэнь бэе-…өө саг зуурын хиналта тогтоохыень союзна рес-…дай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайко-…комуудта даалгагдаа.

…ба ажахын байгуулалтын, мүн манай ороной …олитическэ хараа шэглэлые бэелүүлгын бусад …далнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой засе-… зүбшэн хэлсэгдэжэ, шиидхэгдэһэн байгаа.

…ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

…ФОРМАЦИОННО …МЭДЭЭСЭЛ

…эй Буряадай обкомой IV пленум үсэгэл-…н-Үдэдэ болобо. «КПСС-эй ЦК-гай тогтоо-…комсомолые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые …ь һайжаруулха ба залуушуулые комму-… хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэ-…хай К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүдэй … областной партийна организациин бэе-…рилгонууд тухай» асуудалые пленум зүб-…эһэн байна.

…эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр …ЛЯКОВ пленум дээрэ энэ асуудалаар …ээ. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой сек-… Д. БАСАЕВ, КПСС-эй Хойто-Байгалай … нэгэдэхи секретарь Л. П. ТАБАЛАЕВ, …бын комбинадай бригадир З. П. АНО-…ПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи … В. Е. ТУГУТОВ, Мухар-Шэбэрэй райо-…нэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү-… П. КАЛАШНИКОВ, ЛВРЗ-гэй … В. БУЗАЕВА, Буряадай хүдөө …институдай ректор А. Ц. БАЛДУЕВ, …эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Р. …ЕВ, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэ-…арткомой секретарь Н. М. КИРДЕЕВ, …ьфрам-молибденэй комбинадай дирек-… СЕМЕНОВ элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ …саа.

…м зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэ-…тоол баталан абаба.

…ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

…онуудай малай … амжалтатайгаар …мал ажалай про-…үйлэдбэрилгэ ба …гые дээшэлүүл-…дэлгэрһэн Бүхэсо-…өөндэ эрхим ам-…һанайнгаа түлөө …СР КПСС-эй ЦК-…эй Министрнүүдэй …ЦСПС-эй болон …К-гай Хүндэлэлэй …шагнагдаһан юм. …ын үндэр шагнал … зорюулагдаһан …ын эдэбхитэ-…үсэгэлдэр Улаан-…

…үдөө ажахын хү-…дэй профсоюзай … Комитедэй түрүү-… Рыжиков Хүндэ-…а барюулха зуу-…кын хүдөө ажа-хын ажалшадые үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан халуунаар амаршалаад, мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэнь үшөө ехэ амжалта түйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн байна.

Парти болон правительствын республикын малшадай ажалые үндэрөөр сэгнэһэндэнь баяр баясхалангай халуун үгэнүүдые Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат **Г. Л. Рабдаев**, Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Д. П. Болонев** гэгшэд хэлэбэ.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

«ПАССАЖИРНУУДЫЕ ХАНГАХА ТАЛААР ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ» ТОГТООЛ КПСС-эй ЦК БАТАЛАН АБАБА.

Хүн зониие транспортаар хангалгые нарижуулан һайжаруулга хадаа КПСС-эй XXVI съездын табиһан ороной социальна ба экономическа хүгжэлтын ниитэ зорилгын шухала хубинь болоно гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ бүхы республика, хизаар болон областьнуудта ниитын транспортын үйлэдбэриин-техническэ үндэһэ һуури нилээд бэхижэә. Түмэр замай, метрополитенүүдэй, городой болон хүдөөгэй маршрудуудай шэнэ лининүүд, вокзал, депо болон автобусой станцинууд ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө үе сагай вагон, автобус, троллейбус болон трамвайнууд олоор угтэдэг болоо. Мүнөө үедэ элдэб түхэлэй транспортаар сүүдхэ бүхэндэ 200 миллион шахуу пассажирнууд зөөгдэнэ.

Гэхэтэй хамта пассажирнуудые зөөлгэ эмхидхэлгэдэ нилээд ехэ дутуу дунданууд бии байһаар гээд тогтоол дотор заагдаа. Транспортаар хангаха талаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ гүйсэд хангагданагүй. Зунай сагта транспорт дээрэ, илангаяа түмэр замай транспорт дээрэ, хүнүүд элдэб янзын хүндэ хүшэр, бэрхэшээлтэй байдалтай ушардаг байна. Тиигэжэ элдэб шүүмжэлэл ба гомдолнууд гарана. Нэгэ зарим түмэр замууд дээрэ поезднуудай ябалгын расписани эмдэхэ ушар үзэгдэнэ. Тайлбари-мэдээсэлэй болон хиналта-шалгалтын албануудай хүдэлмэри һулаар табигданхай. Поезднуудые рейсдэ эрхим шанартайгаар бэлдэхын, пассажирнуудые хангалгын болбосорол ба эдеэ хоолоор хангалгые дээшэлүүлхын тула бүхы юумэн хэгдэнэгүй.

Зарим газарта городой транспорт ехэ муугаар хүдэлнэ. Автобусууд, трамвайнууд, троллейбусууд, метрополитенүүдэй поезднууд нэгэ зарим ушарта хэмһээ үлүү хүнүүдээр дүүрэн ябадаг байна, тэдэнэй ябаха график сахигданагүй.

Хүдөө нютагуудта пассажирнуудые зөөхэ хэрэг хангалтагүйгөөр хүгжэнэ. Колхоз болон совхозуудай түбэй буусануудай зариманиинь районой түбүүдтэй саг үргэлжэ ябадаг автобусой маршрудаар холбогдоогүй байха юм. Автомобильна харгынуудай барилга, һэльбэн шэнэлэлгэ ба заһабарилга бодото хэрэглэмжэһээ гээгдэжэ ябана.

Машина бүтээдэг министерствэнүүд мүнөө үеын тааруу зохид поезднуудаар хангаха талаар пассажирска транспортын эрилтэнүүдые гүйсэд хангажа шаданагүй.

Зам харилсаанай болон Далайн Флодой министерствэнүүдэй, автомобильна транспорт болон гол мүрэнэй флодые хүтэлбэрилгын республиканска зургаануудай, транспорт хүгжөөлгэтэй ба пассажирнуудые хангалгатай холбоотой бусад албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, нютагай партийна болон совет органууд зарим ушарта пассажирнуудые зөөлгэдэ анхаралаа һуларуулаа, тэрэнэй социальна удха шанарые тоохогүй ябадал гаргана, транспортын хангалтагүй хүдэлмэриин ушарнуудта эбсэнгеэр хандана. Тэрэнэй үйлэдбэриин-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ, хангалгын соёл болбосорол дээшэлүүлхэ тушаа ёһотой анхарал гарганагүй гэжэ КПСС-эй ЦК тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ хадаа хүнүүдэй сэдьхэл бодолдо, тэдэнэй ажалай эдэбхи үүсхэлдэ муугаар нүлөөлдэг байна.

Тэмдэглэгдэһэн дутуу дундануудые усадхахыень зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудые, союзна республиканууд Министрнүүдэй Соведүүдые КПСС-эй Центральна Комитет уялгалаа. Хүн зониие зөөхэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангаха ба пассажирнуудые хангалгын культура дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые зохёон табижа бэелүүлхыень, транспорт дээрэ ёһотой гурим ба журам байгуулхыень тэдэндэ даалгагдаа. Пассажирска транспортын үйлэдбэриин-техническэ үндэһэ һууриие горитойгоор бэхижүүлхэ, тэрэнэй материальна-техническэ хангалга, хүнүүдые зөөдэг составуудай заһабарилгын ба харууһалгын шанар һайжаруулха, поезднуудай ябалгые хүтэлбэрилгын ба биледнүүдые худалдалгын автомат системэнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Пассажирска транспортын кадрнуудые—жолоошод, проводнигууд, диспетчернүүд, кассирнууд болон ажалшадые хангалгатай холбоотой бусад мэргэжэлтэдые бүридүүлхэ ба тогтонижоруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха ёһотой гээд дурадхагдаа. Эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл бэлэдхэлые саашадань нарижуулан һайжаруулха, үндэр ехэ харюусалгын мэдэрэлтэй ба тэдэнэй ажалай арад зондо шухала байһые ойлгодог байхаар хүмүүжүүлхэ, транспортна хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин ба һуудал байдалай эрхэ байдалые һайжаруулха, гэр байраар, үхибүүдэй болон эмшэлэлгэ-һэргылэмжын эмхи зургаануудаар хангалга тухай сагүргэлжын анхарал оролдолго гаргажа байха хэрэгтэй.

Городой транспортын байдалые хаража үзэхыень, бэелүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхахыень союзна болон автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, арадай депутадуудай хизаарай болон областной Соведүүдтэ дурадхагдаба. Пассажирска бүхы түхэлэй транспортын таһалгаряагүй, бүрин түгэс хүдэлмэри хангаха, тэдэнэй ябаха расписани нарнаар сахиха, автомобильна харгы, үйлсэ, городууд болон поселогуудай вокзалнууд шадарай талмайнуудые һайнаар харууһалгада ехэ анхарал хандуулха, энээнэй тула нютагай нөөсэнүүдые үргэнөөр хабаадуулха гээшэ тон шухала болоно.

Ажалшадые хүдэлмэриинь газарта түргэнөөр хүргэхэ трамвайна лининүүд болон автобусой тусхай маршрудуудай тоо олошоруулха зорилго табигдана. Союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ болон томо-томо городуудта пассажирска транспортын бүхы түхэлнүүдэй хүтэлбэрилгэ бүри нарин нягтаар тааруулан эрхилхэ. Пассажирнуудай аша туһада, транспортна хэрэгсэлнүүдые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула городой предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин графигуудые саашадань нарижуулан һайжаруулха гэжэ дурадхагдаба. Хүдөө нютагуудта хүн зониие зөөхэ ябадалые үргэдхэлгэ ехэ удха шанартайда тоологдоно.

1986—1990 онуудай СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд болон түсэбые зохёон табихадаа, пассажирска транспортын ажал ябуулгые һайжаруулга, түрүүшын ээлжээнэй гол шухала социальна ба экономическа зорилго гэжэ тоолохыень СССР-эй Госпланда, Зам харилсаанай болон Далайн Флодой министерствэнүүдтэ, транспортын хэрэглэмжэ хангадаг СССР-эй бусад министерствэнүүд болон албан зургаануудта, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ КПСС-эй ЦК дурадхаа. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ хүн зониие зөөлгын хэрэглэмжэнүүдые бүри дүүрэнээр хангалга хараалха, пассажирска транспортын бүхы түхэлнүүдэй материально-техническэ үндэһэ һууриие хүгжөөлгэдэ бии байгаа тэнсүүригүй ушарнуудые усадхаха ба тэрэниие саашадань бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абахада таарамжатай гээд мэдэрэгдээ.

Түмэр замай болон метрополитенүүдэй пассажирска вагонуудые, дизельнэ болон электропоезднуудые, мүн тэдээндэ хэрэгтэй запас частьнуудые бүтээн гаргалгые арбан хоёрдохи табан жэлдэ ехэ болгохыень Минтяжмашта даалгагдаа. Гаргадаг автобусуудайнгаа шанар, бата бэхи байлга, удаан сагта хүдэлхэ талыень болон зосоохи таарУу зохид байдалыень Минавтопром дары түргэн һайжаруулха ёһотой.

Ээлжээтэ табан жэлэй түсэбэй проектые зохёон табихадаа, РСФСР-тэ харгын барилга үргэдхэхэ хэмжээнүүдые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэй суг хамта хараалхыень СССР-эй Госпланда даалгагдаа. 1990 он хүрэтэр колхозуудай болон совхозуудай түбэй буусануудые найдамтай харгыгаар районой түбүүдтэй гол түлэб холбохо гээд хараалагдана.

Вокзалнуудай болон пассажирнуудые хангалгатай холбоотой бусад объектнүүдэй барилга үндэһөөрнь һайжаруулхыень Минтрансстройдо, СССР-эй Минпромстройдо, СССР-эй Минстройдо, СССР-эй Минтяжстройдо, Минвостокстройдо дурадхагдаа. Пассажирска транспортын объектнүүдэй барилгын үнэ сэн хямдаруулхын ба болзорыень хороохын тула энээндэ хабаатай министерствэнүүд болон албан зургаануудай, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй хабаадалгатайгаар СССР-эй Госстрой 1984—1985 онуудта мүнөө байгаа типовой проектнүүдые шэнээр хаража үзэхэ ба шэнэ проектнүүдые зохёон табиха ёһотой. Тиихэдээ тэдээндэ мүнөөнэй һайн материалнууд болон конструкцинуудые үргэнөөр хэрэглэлгэ хараалха ёһотой.

Пассажирнуудые эдеэ хоолоор хангалгын эмхидхэл эрид шууд һайжаруулха зорилго СССР-эй Зам харилсаанай болон Худалдаа наймаанай министерствэнүүдэй урда табигдаба.

Вокзалнууд дээрэ, поезднуудта, илангаяа пригородно поезднуудта, городой транспортдо ниитын гурим бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэреэ СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство шангадхаха ушартай. Транспортна хэрэгсэлнүүдэй болон ябаган хүнүүдэй аюулгүйе хангаха хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор транспортна министерствэнүүд болон предприятинуудай партийна комитедүүд болон партбюронууд пассажирнуудые зөөлгэ хангалгада, хангалгын шанар һайжаруулгада коллективүүдые элсүүлхэ ябадалые өөһэдынгөө шухалын шухала зорилго гэжэ тоолохо ёһотой, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, пассажирска транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй моральна болон материальна урмашуулгын бүхы түхэл янзануудые тэрэнэй тула ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, тэдэнэй үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха ба амаруа эрхэ байдал байгуулха ёһотой. Энээнтэй хамта журам ба гурим эбдэдэг хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха, бүдүүлигээр хандаха, даалгагдаһан хэрэгтээ муугаар хандаха, гүрэнэй транспорт өөрынгөө аша туһада хэрэглэхэ ябадалай нэгэшье ушар баримта анхаралгүйгөөр орхихогүй гээшэ тон шухала.

Союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд болон обкомууд пассажирска транспортын хүдэлмэриие ходоодоо анхарал доро байлгаха, хүн зониие нягта наринаар, таһалгаряагүйгөөр хангалгын түлөө кадрнуудта эрилтээ дээшэлүүлхэ уялгатай. Транспортын предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һууриин хүгжэлтын, пассажирнуудые хангалгын үндэр культура хангалгын хойноһоо хиналта табиха ушартай. Партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ажал ябуулга хадаа транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нарижуулан һайжаруулгада, социалис мүрысөө саашадань хүгжөөлгэдэ шэглүүлэгдэһэн байха ёһотой. Пассажирска транспортын хүдэлмэриие һайжаруулгада арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй үүргэ шангадхалга ехэ удха шанартай. Тэдэ пассажирнуудые зөөлгын ба харгы дээрэхи ябасын дүримүүдые эбдэлгэтэй тэмсэхэ ябадалда олониитые үргэнөөр хабаадуулха уялгатай.

Пассажирска транспортын предприятинуудай комсомолой организацинуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхыень ВЛКСМ-эй ЦК-да дурадхагдаа. Эдэ предприятинуудта комсомолой путевкоор залуушуулые ажалда эльгээхэ, мэргэжэлээ шудалхадань тэдээндэ туһалха хэрэгтэй.

Телевидениин болон радиодамжуулгын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитет, түбэй болон һалбариин газетэнүүдэй редакцинууд пассажирска транспортын хүдэлмэридэ бүри ехэ анхарал хандуулха, түрүү коллективүүдэй ажал, үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэл, социалис мүрысөөнэй ябаса элиһэ тодоор харуулха ёһотой.

БАГШАНАРАЙ АВГУСТЫН ЗҮБЛӨӨНҮҮД

ЕРЭЭДҮЙН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ БЭЛДЭХЭ ТУХАЙ

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай зургаануудай инженерно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта конференци августын 23—24-дэ Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрбэ. Тус зүблөөнэй хүдэлмэридэ хото хүдөөгэй ПТУ-нуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, ниитын эмхинүүдэй, партийна ба совет органуудай түлөөлэгшэд хабаадаа.

Зүблөөн дээрэ хоёр асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. «КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд хадаа СССР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общесвые нарижуулан һайжаруулхын түлөө совет арадай тэмсэлэй тодорхой программа мүн» гэһэн түрүүшынь асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **С. В. Ангапов** элидхэл хэбэ. «Һуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд ба Юрэнхы эрдэмэй болон техническэ мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүдые» бэелүүлхэ талаар 1984—1985 онуудай һуралсалай жэлдэ педагогическа коллективүүдэй, техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлениин ябуулха хүдэлмэриин зорилгонууд» гэһэн хоёрдохи асуудалаар Буряадай АССР-эй Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлениин начальник **А. Н. Лоскутников** элидхэл хээ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ 10-дахи СПТУ-гай директор **Д. Б. Рыбдылов**, 11-дэхи ГПТУ-гай директорэй орлогшо **Г. В. Гумпылова**, 2-дохи ГПТУ-гай һурагшадай профкомой түрүүлэгшэ **Л. В. Хомутова**, 15-дахи ГПТУ-гай үйлэдбэриин һуралсалай ахалагша мастер **Н. П. Линейцев**, МВД-гэй министр **Н. В. Бутуханов**, 5-дахи ГПТУ-гай сэрэгэй һуралсалай хүтэлбэрилэгшэ **Г. Т. Некипелов**, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо **З. А. Пирогова** болон бусад нүхэд хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

Ерээдүйн хүдэлмэришэдые бэлдэхэ ехэ зорилгонуудые бэелүүлэлсэхэ залуу мэргэжэлтэд нэмэжэ ерээ. Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө 2-дохи ГПТУ-гай һурагша, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша **Э. П. Потапова** амаршалга уншажа, залуу мэргэжэлтэдтэ гарай бэлэгүүд, баглаа сэсэгүүд барюулагдаба.

Залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлгын элдэб асуудалнуудаар 18 секци конференциин хоёрдохи үдэр хүдэлмэрилжэ, тэрэнэй хэшээлнүүд дээрэ ПТУ-нуудай эрхим багшанар, хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд элидхэлнүүдые хэжэ, дүршэл шадабаряа андалдаба.

ТАСС

ШЭНЭ ҺОНИН

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ-РЕВОЛЮЦИОННО ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭБЭШЭ VIII ПЛЕНУМ ТУХАЙ

УЛААН-БААТАР, (ТАСС). МОНЦАМЭ агентство иигэжэ дамжуулба:

МНРП-гэй Центральна Комитедэй ээлжээтэбэшэ VIII Пленум 1984 оной августын 23-да болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой даалгабаряар МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Батмунх Пленумые нээгээ.

Пленум эмхидхэлэй асуудалые хаража үзэбэ.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой даалгабаряар МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь нүхэр Д. Моломжамц энэ асуудалаар үгэ хэлэһэн байна.

Бэеынь элүүрые хараада абажа, тэрэнэй зүбшөөлөөр Пленум нүхэр Юмжагийн Цеденбалые МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретариин, ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа сүлөөлбэ.

40 гаран жэлэй хугасаа соо Монголой Арадай-революционно партиие, социалис гүрэниие хүтэлбэрилхэдөө, нүхэр Ю. Цеденбал бүхы ухаан бодолоо, бэлиг шадабаряа, эршэ хүсэеэ, баян дүй дүршэлөө МНР-тэ социализм байгуулгын хэрэгтэ сүм элсүүлһэн байгаа гэжэ Пленум тэмдэглээ.

МНРП-е үзэл сурталай-эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ, тэрэнэй зэргэнүүдые нягтаар жагсааха, зэргэнүүдэйнь арюун сэбэр байлгые хангаха, парти болон арадай холбоо барисаае, нэгэдэлые бэхижүүлхэ, партийна ба гүрэнэй зургаануудай хүдэлмэриие сагүргэлжэ нарижуулан һайжаруулха талаар нүхэр Ю. Цеденбалай олон жэлэй туршада үрэ түгэс ажал ябуулһыень Пленум үндэрөөр сэгнэбэ.

Монгол арадай революционно түйлалтануудые хамгаалгада, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлгэдэ нүхэр Ю. Цеденбал айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа гэжэ Пленум тэмдэглээ.

Манай социалис Эхэ ороной бата найдамтайгаар һалбаран хүгжэлгын эшэ үндэһэн болохо монгол-совет эбдэршэгүй бата хани барисаае али бүхы талаарнь үргэдхэхын, гүнзэгырүүлхын, аха дүү бусад социалис оронуудтай МНР-эй харилсаае хүгжөөхын, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые, жагсаалые бэхижүүлхын, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангахын тула нүхэр Ю. Цеденбалай олон жэлэй туршада үрэ түгэс ажал ябуулһыень Пленум үндэрөөр сэгнэбэ.

Парти болон арадай үмэнэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө нүхэр Юмжагийн Цеденбалда гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа Пленум мэдүүлээ.

Пленум нүхэр Жамбын Батмунхые МНРП-гэй Центральна Комитедэй Генеральна секретаряар нэгэн дуугаар һунгаһан байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ж. Батмунх Пленум дээрэ үгэ хэлэбэ. Партиин Центральна Комитедэй ехэ этигэл найдал, нэрэ хүндэ олгоһонойнь түлөө тэрэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргөөд, бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ, дүй дүршэлөө парти ба арадай хэрэгтэ зорюулхаб гэжэ партиин Центральна Комитедые найдуулаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ж. Батмунхын үгэ соохи тобшололнуудые, тэрээн дотор тодорхойлогдоһон зорилгонуудые Пленум нэгэн һаналтайгаар, бүрин хүсэдөөр һайшааба.

Пленум МНРП-гэй ЦК-гай секретарь нүхэр Цэрэндашийн Намсрайе МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнээр нэгэн дуугаар һунгаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Пленум ниитэ нэгэн һанал бодолой, бата жагсаалай оршон байдалда үнгэрбэ. Тэрэ партиин хүтэлбэриин уг залгамжалгын асуудалые парти болон арадай үмэнэ ехэ харюусалгатайгаар шиидхэһэн байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Пленум хүдэлмэреэ дүүргээ.

* * *

МНРП-гэй ЦК-гай Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ж. Батмунх иигэжэ мэдүүлбэ:

Партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретаряар һунгагдаха үндэр ехэ этигэл найдал, нэрэ хүндэ намда олгоһонойтнай түлөө Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедтэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Энэ онсо харюусалгатай уялгые манай партиин ЦК-гай даалгабари гэжэ хүлеэн абанаб. 40 гаран жэлэй хугасаа соо парти болон гүрэнөө хүтэлбэрилхэдөө, нүхэр Ю. Цеденбалай бурьялма эршэ хүсэеэ, баян эрдэм мэдэсэеэ, дүй дүршэлөө, бүхы оюун бэлигээ зорюулһан, зорюулжа байһан парти болон арадай хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, эрдэм мэдэсэеэ, дүй дүршэлөө элсүүлхэб гэжэ Пленумэй энэ үндэр трибуна дээрэһээ Таанадые, партиин Центральна Комитедэй гэшүүдые, манай коммунистнуудые найдуулнаб.

Парти болон гүрэнэй шалгагдамал хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Ю. Цеденбалай нэрэтэй, тэрэнэй олон янзын, үрэ түгэс ажал ябуулгатай МНР-эй түүхын шухала үе сагууд: социализмын үндэһэ һууриие байгуулга, ороноо индустрижүүлгые амжалтатайгаар бэелүүлгэ, хүдөө ажахые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгалгые түгэсхэлгэ, соёлой хубисхал, орон дотор социализмын материально-техническэ бааза байгуулга, уласхоорондын оршом соо МНР-эй нэрэ хүндын ургалта, бэхижэлгэ таһаршагүй холбоотой байна.

Монгол болон совет арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной эбдэршэгүй бата хани барисаае хүгжөөн бэхижүүлгэдэ нүхэр Ю. Цеденбалай оруулһан горитой ехэ хубита анхарал татана. Монгол-совет хани барисаан хадаа манай ороной һалбаран хүгжэлгын үндэһэ һуури болоно гэжэ тэрэниие халуунаар дэмжэдэг байһан нүхэр Ю. Цеденбал тоолодог, энэ хани барисаае нангинаар, нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахин хамгаалха, али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэдэг байгаа.

Д. Сүхэ-Баатар болон тэрэнэй соратнигуудай революционно суртал һургаалнуудые, хэрэгүүдые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлһэн нүхэр Ю. Цеденбалай бүхы ажаябадал партидаа, Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхээр алба хэлгын гэршэ жэшээ болоно.

Марксистско-ленинскэ манлай болохо МНРП-гэй хүтэлбэри доро монгол арад социалис байгуулалтын замаар урагшаа бата найдамтайгаар дабшана. Манай партиин бүхы ажал ябуулгын МНРП-гэй XVIII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон дотоодын болон гадаадын политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, партиин генеральна хараа шугамые залан сэхээр бэелүүлхэ талаар саашадаашье шэглүүлэгдэхэ байһаниинь дамжагүй. Партиин социально-экономическа политикада уг залгамжалга, манай партиин Центральна Комитедэй ба тэрэнэй Политбюрогой хамтын ухаан бодол, түрэл партияа, тэрэнэй Центральна Комитедые манай арадай эбдэршэгүй батаар тойрон жагсалга энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

МНРП-гэй генеральна хараа шугамые — капиталисбэшэ замаар социализм тээшэ дабшажа, МНР-ые хүгжөөлгын, Монголой Арадай Республикые байгуулгын хараа шугамые зохёоһон МНРП-гэй III съездын 60 жэлэй ойе угтахадаа, манай арад түйлаһан амжалтануудаараа, МНРП-гэй нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байдаг революционно түүхэтэ уг зорилгоороо омогорхохо ёһоороол омогорхоно.

Манай түйлаһан амжалтанууд айхабтар ехэ, эдэ бүгэдэ манай ороной түгэлдэр хүгжэлтын замда табигдаһан бүри ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула найдамтай үндэһэ һуури табина.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ШАНГА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАНА

Байгша оной долоон һара дүүрэнхэй. КПСС-эй ЦК-гай февралиин ба апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, нүхэр К. У. Черненкын заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ зоригжоһон БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад, партийна, профсоюзай, ажахын болон комсомолой органууд эмхидхэлэй болон политическэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэлтэй. Долоон һарын туршада барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур олон миллион түхэриг мүнгэн ашаглагдаа. Гүрэнэй даабари болон уялгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн хаба шадалаараа хубитаяа оруулна.

Буряадай участогай барилгашад эдэбхитэйгээр, эршэ түгэсөөр ажаллажа, Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр харгы табиха даабаряа болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө Шэтын областиин участок дээгүүр рельс табина, урагшаал дабшана. Транспортна барилгашад БАМ-ай барилгые болзорһоонь урид — Агуу Октябриин 67 жэлэй ойн һайндэртэ дүүргэжэ, Байгал-Амарай түмэр харгыгаар Амар мүрэн хүрэтэр ашаатай поезднуудые ходоро ябуулха гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. КПСС-эй ЦК энэ һайн һайхан эрмэлзэлыень дэмжэжэ, тусгаар тогтоол гаргаа һэн. Юрэдөө БАМ-ай барилгашадай хүдэлмэри КПСС-эй ЦК-гай анхаралһаа огто гаранагүй. Барилгада хэрэгтэй материалнууд, оньһон техникэ болзор соогоо асарагдана. БАМ-ай Буряадай, Шэтын участогуудай хүдэлмэришэд үдэрһөө үдэртэ ажалайнгаа эршые улам шангадхажа, түмэр харгын рельс табиха зайе хороожол байна. А. Бондарнин бригадын коллектив БАМ-ай 837-дохи километр гэхэ гү, али Куанда хүрэтэр түмэр харгын рельс табиха даабаряа болзорһоо урид дүүргээд, Сюльбан тээшэ даошажа эхилбэ.

Үдэр хоногой ошохо тума социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Ажалша коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа, шэнэ илалта тээшэ шэн зоригтойгоор дабшана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табиһан хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ хойшо яһала оролдолго гарган, муу бэшээр үрэ дүнгүүдые туйлана. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын, «БАМтоннельстрой» управлениин коллективүүд илангаяа шангаар хүдэлжэ, гүрэнэй хараалһан даабарине һайн шанартайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хуоитаяа оруулна.

Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсож ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулна. Түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Дорпрофсожой пленум болон президиум дээрэ барилгын эмхинүүдэй ябуулдаг хүдэлмэри ехэл наринаар харагдадаг, гээгдэлдэ ороһон коллективүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг, шанга эрилтэ табигдадаг гээшэ. Хаана ажалай эмхидхэл һайн байдаг бэ, тэндэл амжалта туйлагдадаг, баатаршалга харуулагдадаг. Энэ олондо мэдээжэ ааб даа.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив Байгалай хадануудһаа Шэтын областиин Сюльбан нютаг хүрэтэр барилга хэнэ. Трестын бүхы хүдэлмэришэд даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадалсана. Эндэ даабаряа дүүргэдэггүй хүнүүдые олохогүйт. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив һара, квартал бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэдэг ёһо заншалтай. СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугаар оло дахин урмашуулагдаһан юм.

Тус поездын коллектив байгша оной долоо һарын туршада яһала гэмгүйгөөр хүдэлбэ. Генподрядаар барилга хэхэ даабарине 128,7 процент, өөрынгөө хүсөөр — 131,8 процент дүүргээ. Ажалай бүтээсые 4,3 процент дээшэлүүлээ, барилгын өөрынь үнэ сэнгые 39 мянган түхэригөөр доошолуулаа. Бригадна подрядай гуримаар 2 миллион 300 мянган түхэригэй хүдэлмэри бүтээгдэһэн байна. Поездын хүдэлмэришэд шэлэ онол арга, оньһон техникэ зоримгойгоор үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ байһан дээрэһээ ехэ багашье объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, олоной дундаһаа шалгаржа ябаһаар. Хоёрдохи кварталай дүнгөөр район дотороо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй Хонто-Байгалай горкомой, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан юм.

— Манай поездын коллектив арга боломжонуудаа хаража үзөөд, байгша оной даабарине болзорһоонь урид — ноябриин 7-до дүүргэжэ, Агуу Октябриин 67 — жэлэй ойн һайндэрые ажалай баян бэлэгтэйгээр угтаха зорилго урдаа табяа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэшье байхабди, — гэжэ барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын профсоюзай организациин түрүүлэгшэ З. Н. Казакова хэлэнэ.

Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ тон эдэбхитэйгээр, эршэ зоримгойгоор ажаллажа, манда хэрэгтэй зүйлнүүдые эльгээхэ, һара бүриингөө даабарине үлүүлдэг болоо. БАМ-ай барилгашадай захилые һайнааршье, саг болзор соонь дүүргэдэг болоо. Байгша оной долоон һарын даабарине 109,2 процент дүүргэжэ, үйлэдбэридөө 164 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулба.

— Бидэ 32 процент ажалаа бригадна подрядай гуримаар бэелүүлнэбди. Шэнэ дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар продукциин шанарые эрид дээшэлүүлжэ, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэнэбди. БАМ-ай барилгашадай захилаар 7000 тонно материал эльгээгээбди. Үйлэдбэридөө 13 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаабди, — гэжэ Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Ю. М. Тургеневский хэлэдэг. — Зүб лэ юумэ хэлэнэ гэжэ би һананаб. Тус заводой захиргаан, партком, профсоюзай организаци ажалай, гүрэнэй, үйлэдбэриин журам бэхижүүлхые оролдоһонойнгоо хажуугаар, шэнэ онол арга үйлэдбэридөө шадамараар нэбтэрүүлнэ. Энээн дээрэһээ һара бүриингөө даабарине амжалтатайгаар бэелүүлжэ, олоной дундаһаа онсо шалгарна. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой профсоюзай комитет эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Мүрысөөнэй дүн недели бүри согсологдожо, һайн үрэ дүн туйлаһан участогуудай, бригадануудай хүдэлмэришэдэй нэрэ соло олоной дунда мэдээжэ болгогдоно, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдана, нэрэ алдарынь заводой Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй байдал һуудалые ● һайжаруулха, хүдэлмэриинь оньһожоруулха, хүнгэдхэхэ талаар һүүлэй сагта заводой цехүүд дотор ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Эдэ бүхы хүдэлмэри профсоюзай эхин организацинуудай хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэнэ.

Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив эрхим ажалаараа шалгаржа ябаһаар. Тэдэнэр Байгалай хушуунуудаи тоннельнүүдэй барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уг зорилготойгоор социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, үдэр бүри эгээл үндэр бүтээсэ туйлана, хүдэлмэриеэ эрхим шанартайгаар бүтээнэ. Эдэнэр бүхы ажалайнгаа 90 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргэдэг байха юм. Бригадна подрядай гуримые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэһэнэй ашаар даабаряа хододоо үлүүлнэ. Долоон һарын даабариһаа гадуур нэгэ миллион 230 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэжэ, 57 тонно түмэр, 408 тонно цемент, 160 кубометр модо арьбалһан байха юм. Тус отрядай профсоюзай организацине дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэн Е. К. Ткач хүтэлбэрилнэ. Тэрэ хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг, шанга эрилтэшье табидаг. Профсоюзай организацинуудай һайнаар хүдэлһэн газарта гүрэнэй даабариин дүүргэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Забайкалиин транспортна барилгашад бултадаа тэгшэ һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. «Улан-Удэтрансстрой», «Забайкалтрансстрой», «Дальтрансстрой» трестнүүдэй коллективүүд байгша оной эхинһээ һулаар хүдэлжэ, барилга хэхэ даабаряа биража дүүргэнэгүй. «Забайкалтрансстрой» трестын коллектив долоон һарын даабарине оройдоол 74 процент болгоо. Үйлэдбэреэ 142 мянган түхэригөөр гарзатуулба. «Улан-Удэтрансстрой» трестын коллектив даабаряа 82 процент дүүргэбэ. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэлэй даабариин дүүргэлтэһээ бүхы табан жэлэй даабарине бэелүүлгын сэхэ дулдыдаха байһаниинь элитэ. Бидэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин ба апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнабди. Тиигэн гэһээ зариман нимэ өөдэгүйгөөр хүдэлжэ, гээгдэлдэ ороно. Юундэб?! Зарим нүхэд харюусалгаяа үшөөл һайнар мэдэрнэгүй. Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлнэгүй. Хараад үзэгты даа. «Забайкалтрансстрой» трестын коллектив оройдоол 23 процент ажалаа бригадна подрядай гуримаар дүүргэнэ, «Улан-Удэтрансстрой» трест арай гэжэ 34,2 процентдэ хүргэнхэй. Тиигэхэдэ олон объектнүүд дээрэ хүсэеэ дэмы сасана. Зарим объектнүүд дээрэ 7—8 хүн хүдэлдэг байха юм. Имнэ дутагдалнуудтай саашадаа эбсэжэ болохоор аал!

Бидэ һаяшаг дорпрофсожой президиумэй заседани үнгэргөө. һэмди. Энээн дээрэ шанга хөөрэ...
Нюур сахингүй,
дутагдалнууд ту...
рэлдэжэ, ойрын
дэлһээ гараха
жонууд заажа
байкалтрансстрой
Удэтрансстрой»,
строи» трестнү...
бэрилэгшэд үйлэ...
рэ ушарһан дут...
сүм усадхажа,
даабарине дүүр...
бөөр хараалагда...
нүүдые сүм бо...
ашаглалгада туш...
тэ бүхы хүсэ
сүүлхэбди гэжэ
һэн. Эдэнэр эмх...
дэлмэрние ямар
ябуулжа эхилэ...
дорпрофсожой х...
шэд гээгдэлдэ
газарнуудаар яб...
һан, зүбшэл заа...
байха юм. Проф...
ганизацинуудай
эдэбхитэйгээр
эхилбэ. Гээгдэл...
эдэ коллективүүд...
та дутагдалнууд...
жа, байгша оной
дүүргэхэ хэрэгтэ
шадалаа элсүүл...
Забайкалиин тра...
рилгашад саашад...
шэ зоригтойгоор
ха, промышленна...
дые, байрын гэр...
мэр замай бари...
түргэнөөр бүтээ...
хаба шадалаа
ха. Профсоюза...
зацинууд эдэ
рилгонуудаа бод...
бэелүүлхэ хэрэгт...
гашадта шадаха
туһаламжа үзүүл...
ша ондо хараала...
ектнүүд сүм са...
шаагдахал байха...

Н. ...
Забайкалиин тр...
барилгаш...
профсожой ...

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ—ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

ХАРИЛСААМНАЙ БЭХИЖЭНЭ

Үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар, ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэнь хүдөөгэй ажалшадта республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд шадаха зэргээрээ туһалалсажа байна. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг манай заводой хүдэлмэришэд Хориин, «Восточные Саяны» совхозуудта ошожо, үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэнэ.

Заводоймнай үнинэй, түрүү хүдэлмэришэн Б. А. Самбаровай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд «Восточные Саяны» совхоздо 700 центнер үбһэ бэлэдхэхээр даабари абаад, бүри июлиин 10-да хүдөө нютаг гараа бэлэй. Хүра бороогой хэды орожо, һаад хээшье һаань, заводоймнай хүдэлмэришэд яһалал оролдожо хүдэлөө. Һүүлэй мэдээгээр эдэнэр 600 центнер үбһэ һайн шанартайгаар бэлэдхээд, совхоздо тушаагаа.

— Үшөө 200 центнер үбһэ бэлэдхэхэмнай, — гээд Б. А. Самбаров мэдүүлнэ.

Хориин совхоздо бидэ 500 центнер үбһэ бэлэдхэхэ ёһотойбди. Эндэ 24 хүдэлмэришэн хүдэлнэ. Эдэнэр 400 центнер үбһэ Хориин совхоздо тушаагаа. Даабаряа ойрын лэ үдэрнүүдтэ дүүргэхээр заводоймнай түлөөлэгшэд эрид шиидэнхэй. Бидэнэр энэ совхозой коллективтэй үнинэй нягта барисаатай болонхойбди. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэхын хажуугаар байрын гэрнүүдые эндэ баринабди, трактор, машинанүүдыень заһабарилалсадаг зомди. Дундаа ходол ябалсажа байдаг гээшэбди. Таряа тариха, хурьга абаха, таряа хуряаха халуун хаһын үедэ хүдэлмэришэднай Хориин совхоздо ошожо туһалалсадаг. Сэхыень хэлэхэдэ, бидэнэр хүдөөгэй ажалшадтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлнэбди. Байгша ондо үбһэ бэлэдхэхэ даабаряа сүм дүүргэхэбди.

Н. МОЛЧАНОВА,
Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой парткомой секретарь.

БИДЭНЭЙШЬЕ ХУБИТА БИИ

Ниитын малда бардам хүрэхэ, һайн шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэнь манай «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд хүдөөгэй ажахынуудта жэл бүри ехэ туһаламжа хүргэдэг. Бидэ байгша оной июль һарын тэн багаар Түнхэнэй районой «Мир» колхоздо 20 хүниие эльгээгээ һэмди. Эдэнэр 700 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, тушааха даабаритай юм һэн. Һаяшаг би үбһэшэдэй звенодо хүрөөд ерээб. Хүдэлмэришэднай яһалал оролдожо, муу бэшээр хүдэлнэ. Эдэнэр эдеэ хоолой зүйлөөр, аса, тармуур, хажуураар түгэс хангагданхай, сабшалангынше гэмгүй. Богони болзорой туршада 522 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, һурилөөд байна.

А. НЕВЗГОДОВ,
заводой парткомой секретарь.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ АРГАТАЙБДИ

«Электромашина» заводой хүдэлмэришэд һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, гүрэнэй даабари дүүргэхынгээ хажуугаар хүдөөгэй ажалшадта таряа тариха, хуряаха, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэнь ехэ туһа хүргэдэг юм. Тэрэнэй хажуугаар байрын гэрнүүдые барилсадаг. Яруунын районой «Победа», «Коммунизм» колхозуудта үниһөө хойшо нилээд ехэ туһаламжа хүргэһэн, хүргэнэшье.

Июлиин эхин багаар заводой дүшэн эрхим хүдэлмэришэд «Победа», «Коммунизм» колхозуудта ошожо үбһэ бэлэдхэнэ. Яруунада хура бороогой ехээр орожо, уһа голнуудай үерлөөшье һаань, хүдэлмэришэднай 1400 центнер үбһэ бэлэдхээд байна. Заводой хүтэлбэрилэгшэд недели бүри үбһэшэдэй звенодо ошожо, хэрэгтэй зэр зэмсэг, газетэ, журнал, эдеэ хоолой зүйл абаашажа үгэдэг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг.

— Август һарын дүүрэтэр үшөө 300 центнер үбһэ Яруунын районой ажалшадта тушаажа, даабаряа үлүүлхээр шиидэнхэйбди, — гэжэ үбһэ бэлэдхэхэ ажалда хабаадалсаһан хүдэлмэришэднай найдуулна. Үгэдөө хүрэхэл байха.

В. КУЗЬМЕНКО,
«Электромашина» заводой парткомой секретарь.



Валерий Михайлович Бутаков ганса «Гусиноозерск» шахтын коллектив дотороо бэшэ, мүн «Востоксибуголь» нэгэдэл дотор шалгарһан бэрхэ хүдэлмэришэн юм. Тэрэ «СССР-эй хүндэтэ шахтёр» Григорий Ильич Каленыхай хүтэлбэрилдэг бригадын коллективтэ хүдэлнэ. Валерий Михайлович оролдосо шадабариингаа ашаар дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэ болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Бутаков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.



ОЛЗЫН ҮҮДЭН ОЛДОНХОЙ

ХҮДӨӨ ажахын гол һалбари болохо мал ажалаа эрид хүгжөөжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам элбэгээр үйлэдбэрилхэ эрилтын табигдаад байһан мүнөө үедэ адуу моридойнгоо һүрэг олошоруулжа ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гээшэ бидэнэй гол зорилго болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахыда адуун һүрэгэйнгөө тоо толгойе олошоруулжа, олзо ехэтэй һалбари болгохо талаар нилээдгүй хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө ажахыдамнай 600 адуу морид, тэрэ тоодо 150 гүүн харууһалагдана. Эдэ һүрэгнай дүрбэн хүнһөө бүридэһэн адуушадай тусхай бригадада даалгагданхай юм.

Урдандаа орхигдожо мартагдаха туйлдаа хүрэһэн энэ һалбарияа һэргээжэ хүгжөөхэ гээшэ бэлэн бэшэ байшоо. Нэн түрүүлэн адуушанаар ажаллаха дүй дүршэлтэй, харюусалгатай хүнүүдые олохонь бэрхэтэй байгаа. Түхэрэн жэлэй туршада һэтэ бэлшэжэ ондо ородог адуу моридые харууһалха гээшэ хүшэрхэн. Илангаяа үбэлэй янгинама хүйтэндэ, саһа бордоһон соо, шанга һалхи шуурганайшье үедэ эмээл морёор һүрэг адуу бэлшээхэдэ, хүнэй тэсэхээр аал? Имэ бэрхэшээлһээ тунхарихагүй зоригтой, даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар, хангалтатайгаар хандадаг залуушуул хэрэгтэй болоо һэн. Тиин бидэ моринда дуратай имэ залуушуулые оложо, адуушадай тусхай бригада эмхидхээбди. Удаань тус бригадынгаа ажалые, хамтын подрядай гуримаар эмхидхэжэ, бүхы хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдээрнь хангаа һэмди. Адуушадаймнай бригада ажахытайгаа тусгаар хэлсээ баталжа, уридшалан хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдонод.

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн энэ хугасаа соо адуу моридоймнай тоо толгой 150 морёор олошоруулагдаа. Тиихэдэ бригадын гэшүүд жэл бүхэндэ 80—85 унага абажа түлжүүлнэ.

Адуу үсхэбэрилхэдэ алишье талаараа аша үрэтэй юм. Нэгэдэхеэр, бага гаргашатайгаар һайн шанартай мяхан ехээр абтажа бэлэдхэгдэнэ. Хоёрдохёор, тэжээл ехээр гаргашалагданагүй ха юм.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые согсолон зэргэсүүлхэдэ, адуу моридые үсхэбэрилхэдэ, али зэргын олзотой байһаниинь элирнэ гээшэб. Тодорхойлбол, манай ажахыда гүүн бүхэндэ 2,5 центнер адуунай мяхан үйлэдбэрилэгдэжэ, гүрэндэ адуу моридые тушаахадаа, 140 мянган түхэриг түлбэри абаабди гэхэ гү, али 75 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байнабди.

Үнгэрһэн жэл манай адуушад адуу моридой шэгнүүрые бүхыдөө 150 центнерээр дээшэлүүлхэ түсэбөө 458 центнертэ хүргэжэ, горитойхон амжалта туйлаһан байна. Тиигэжэ нэмээгдэһэн шэгнүүрэй центнер бүхэниинь 65 түхэриг боложо, түсэбөөр хараалагдаһанһаа 83 түхэригөөр хямдараа юм.

Түхэреэн жэлэй туршада бэлшэжэ гарадаг; мүн бага гаргашатайгаар ехэ продукци үгэдэг адуу моридоо гарза хоролтогүй харууһалхын тула адуушаднай горитойхон оролдолго гаргана. Шэмэ шанараараа үхэрэй мяханһаа дутуугүй, үнэ сэнгээрээ адли адуунай арьбантай мяха саашадаа улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула унага, даагануудаа зоотехническэ заабариин ёһоор адуулна. Тусхайлбал, унагануудаа 8—9 һаратайһаань эхэһээнь амяарлан илгажа абаад, ноябриин эсэсһээ үбэлэй һарануудай үнгэртэр тусхай байрада харууһалнабди. Эндэ унагануудтаа үбһэ, зелёнко, обёос эдюулнэбди.

Эхэһээ һалгаагдахадаа унаган бүхэн 120—150 килограмм шэгнүүртэй байдаг. Хабар болотор байрада байлгагдажа харууһалагдаһан унагануудай тус бүриин шэгнүүр 200—250 килограммда хүрэдэг гэхэ гү, али бэеэр нилээд томо мяхалиг болоод байдаг. Ногооной һаял бултайжа захалхадал, һүрэг бүридхөөд, холын хадалиг бэлшээридэ гарганабди. Утын нажарай сагта ногоо элбэгтэй бэлшээридэ харууһалагдажа, хүшэлүүлэгдэһэн даагануудаа ноябрь һарын эхеэр доошонь голдо буулгажа, һүрэг шэнэлхээр эмэ даагануудыень шэлэжэ амяарлаад, үлэгшыень гүрэндэ тушаанабди. Хадалиг бэлшээриһээ бусаһан дааган бүхэн 320—350 килограмм шэгнүүртэй байдаг.

Адуу моридоо олошоруулхадаа адуушаднай нэн түрүүлэн үрэжүүлэгдэхэ гүүнүүдээ амяарлажа, һүрэг бүридхэнэ. Тиихэдэ эмэ г...
һал амяарлаад
жа, азарга таб...
дааганууд гүү...
дажа, тусгаар
додог.

Унагалхаар
рэг 15—19 гүү...
Имэ һүрэгтэ
ашаг шэмэтэй
бигдадаг. Бидэ
нүүдтэ гол түл...
шэрэхэ мяхали...
Ородой, Влади...
тэрэй азарганууд...
нэбди.

Унага абажа
дэ хүшэр, хар...
байдаг. Тиин
тэй адуушад Д...
ев, Д. Д. Үб...
абтаһан унагану...
ролтогүй түлж...
бүхы шадабар...
гарган оролдо...
эртүүр унагал...
тусгаар байрада
һэ, зелёнкоор

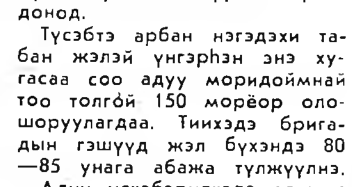
Адуу мори ү...
тэ һая болото...
байгаагүй юм.
адуунай ферм...
ригдаа. Эндэ
шаһаа гадна һү...
лаад илгаха ха...
түхеэрэгдээ. М...
ханай зүйл ха...
баригдажа, мор...
шэгнүүр тодх...
байратай боло...
адуушаднай
мэргэжэлтэдтэй
һэргылэмжын-ве...
дэлмэреэ саг б...
гэргэхэ аргатай

Мүнөө адууша...
хадалиг бэлшэ...
Тэндэ ээлжээлэ...
роо байрлажа
тэжээл бэлэдхэл...
дагһаа бусаһан
дынь үбһэшэдэ...
хамһалсана. И...
бригадань нажа...
жээл бэлэдхэл...
сажа, горитой...
оруулалсана.

Адуу мори ү...
зотой һалбари...
мяханһаа гадна
унахада жэжэ...
ямар туһатай
мүнөө тэжээл
үедэ бүхы аж...
хэгдэнэ. Һүүлэ...
ажахымнай бүх...
тэнүүдые унааг...
гаа. Эмниг м...
унаагай болгохо
абаһаар бай...
гүүртэнүүдтэ э...
ха хүбүүдшье
мэһээ адуушад...
даа үбһэ хүр...
олон эмниг һ...
дорхойлбол, үб...
үедэ залуу зор...
тэ һургуулхаар
гүүд амяарлаг...
унаагай морид
даа бэлдэгдэнэ.

Манай совхо...
илангаяа адуу
тарган мяха е...
түлөө һүрэг а...
харууһалжа ба...
бол, урид түй...
таяа улам бата...
һалбарияа эри...
түлөө бүхы хүс...

А. КО...
Түнхэн...
ахама...



ШИМАНОВСК (Амарай хизаар). «Шимановскстройиндустрия» комбинат Байгал-Амарай түмэр зам дээрэ баригдажа байгаа хүүргэнүүдэй конструкцинуудые болзорһоонь урид бүтээн эльгээбэ. Комбинадай болон «Мостострой-10» трест хоёрой коллективэй «хүдэлмэришэнэй эстафетын» үндэһөөр баталагдаһан хэлсээн захилнуудые саг болзортонь дүүргэлгэдэ нүлөөлһэн байха юм.

Бүхэсоюзна габшагай барилгын хүдэлмэрилэгшэд Байгал-Амарай түмэр замаар поезднуудай ябалгые нэгэ жэлээр урид бэелүүлхэ гэһэн уялга абаһан байна. Барилгын индустриин предприятинуудай Шимановска комплексын хүдэлмэришэд тэдэнэрэй үүсхэлые дэмжэхэдээ, харгы замай техникые һаадгүйгөөр заһабарилха, хүүргэнүүдэй хэрэгсэлнүүдые болон уһанай соргонуудые таһалгаряагүйгөөр буулгаха уялга абаһан юм. «Хүдэлмэришэнэй эстафетын» ёһоор мүрысэн ажаллахад...
скынхид өөһэды...
шад Новокузнец...
гическа комбина...
баровскын хиза...
озерско цемент...
лективүүдтэй да...
һан байгаа. Заба...
замшад мүрысө...
эдэбхитэйгээр ш...
хой.

«Хүдэлмэришэ...
конвейер Байгал...
рэн хүрэтэр та...
замаар поездну...
лохо сагые үдэ...
туулна.

БРИГАДНА ПОДРЯД: ДҮЙ ДҮРШЭЛ БА ЗОРИЛГОНУУД

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООШОДОЙ БРИГАДАНУУД

Үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ арга нүхэсэлэй нэгэн болохо ажалые эмхидхэхэ, урмашуулха ба түсэблэхэ талаар Щёкинско түрүү онол арга Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной предприятинуудай коллективүүдтэ ехэтэ һайшаагдаа. Щёкинско онол арга республикымнай хэлхеэ холбооной зарим предприятинуудта үшөө 1982 ондо нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ һэн. Хэлхеэ холбооной гурбан предприятида ажалай энэ түрүү онол арга мүнөө нэбтэрүүлэгдэнхэй. Онсолон нэрлэбэл, республикын радиотелевизионно-дамжуулгын түбтэ, городской телефонно станцида, телеграфно-телефонно станцида энэ онол арга нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ, шанар дээшэлүүлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ.

Тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн сагһаа хойшо эдэ гурбан предприятиин штадһаа сүлөөлэгдэһэн 39 хүнэй бүтээхэ хүдэлмэри хэгдээ, салин хүлһэнэй жасада 53,1 мянган түхэригэй алмалта оруулагдаа. Мүн 128 хүн ажалайнгаа түлөөһэндэ нэмэлтэ түлбэри абадаг болоһон байна. Байгша ондо хэлхеэ холбооной 2 предприяти Щекинско онол аргаар хүдэлжэ эхилхэ ёһотой.

Ажалай бүтээсэ бүри дээшэлүүлхэ, үсөөн хүдэлмэришэдэй хабсадалгатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ шухала хэмжээ ябуулганудай нэгэн гэбэл, үйлэдбэридэ бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлгэ болоно гээшэ. Улаан-Үдын телефон-автомат хангадаг электромонтернүүдэй бригада бусадһаа түрүүлэн, 1981 оной ноябрь һарада бригадын гэшүүдэй салин хүлһэн эрид дээшэлээ, тэдэнэр нэмэлтэ хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэхэеэ эрмэлзэдэг болоо ха юм. Гэбэшье хүдэлмэришэдые бригадна подрядай гуримда яаралтайгаар оруулжа, элдэб алдуунууд ушарһан байна. Бригада, хүдэлмэришэн бүхэнэй халаандаа хэхэ ажалай нормо һайнаар табигдадаггүй байгаа. Ушар имэһээ бригадын ажалай бүтээсын хэр зэргээр дээшэлһэн тухай ойлгохонь хүшэр байгша һэн.

1982 оной туршада бүхыдөө бригадын болон хүдэлмэришэн бүхэнэй халаандаа хэхэ ажалайнь нормо табигдажа, таксофонно ажахые хангалгын ажалай гаргаша, мүн монтерско участогуудай нормо тодорхойлогдоо бэлэй. Игигэжэ нормыень тодорхойлжо, табигдадаг эрилтэнүүдтэ бригадануудай гүйсэд харюусахадань, хамтын подрядай гуримда бусад бригадануудые оруулжа эхилээ һэмди. Тиигэжэ Гусиноозерск хотын почтальонуудай бригада 1982 оной январь һарада бригадна подрядай гуримаар ажаллажа эхилээ бэлэй. Дүршэл шадабаритай болоһон почтальон Татьяна Петровна Мунгаловае өөһэдынгөө бригадираар томилоо һэн. Тэрэ нормировщик Анна Васильевна Помулеватай хамта корреспонденци тарааха бүхы участогаа һайса шэнжэлээд, тэрэнээ хэдэн зоно болгожо хубаагаа. Һүүлэээрнь бригадынгаа гэшүүдэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлһэнэй ашаар почтальон бүхэн ямар нэгэн шалтагаанаар ажалдаа гараагүй нүхэрэйнгөө түлөө хүдэлмэриинь ядамаггүйгөөр хэхэ аргатай болоо. Мүнөө тус бригада һара, квартал бүриингөө түсэбтэ даабарине амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Удаань Улаан-Үдын почтамтын, Кабанскын, Хойто-Байгалай, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Түнхэнэй, Хориин, Бэшүүрэй, Загарайн районуудай хэлхеэ холбооной узелнууд бригадна подрядай гуримаар хүдэлжэ эхилһэн байха юм.

Республикымнай хэлхеэ холбооной предприятинуудта бүхыдөө 44 бригада хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ гэхэ гү, али үйлэдбэриин бүхы бригадануудай 26,5 процент энэ түрүү гуримаар ажаллана. Щекинско онол аргаар ажаллажа байһан коллективүүдтэ хамтын подрядай гурим илангаяа амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Элдэб янзын мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые нэгэдүүлжэ, комплексно бригадые эмхидхэлгэ хадаа ажалые эмхидхэхэ ба урмашуулха талаар бригадна гуримай хүгжэлтын шэнэ шата боложо үгөө.

Закаменскын хэлхеэ холбооной узелда почтальон болон телеграфистнуудһаа бүридэһэн комплексно бригада 1982 ондо эмхидхэгдээ һэн. Тус бригадын ажал ба онсо шэнжэ тушаа хэдэхэн үгөөр хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Тус бригадые дүй дүршэл ехэтэй Зинаида Сергеевна Русанова хүтэлбэрилдэг юм. Бригадын телеграфистнууд аппарадаараа телеграмма дамжуулха, абахын хажуугаар, яаралтай телеграммануудые адресаарнь абаашажа үгэдэг байна. Мүн үдэшын сагта тэдэнэр посылка, бандероль болон бусад корреспонденци тушаажа абадаг. Почтальонууд хоёрдохи мэргэжэл болгон телеграфистын ажал шудалжа байнхай. Мүнөө тус бригадынхид бэе бэеэ һэлгэн, эбтэй эстэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Ажалай түрүү гуримаар хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо бригадын гэшүүдэй салин хүлһэн 9 процент дээшэлээ, халаанай түсэбтэ даабари дунда зэргээр 120 процент дүүргэгдэдэг болоо. Бригадын хүдэлмэришэдэй хэдэг ажалдаа гомодоһон нэгэшье мэдүүлгэ ороогүй. Мүн телеграфистнуудай гэмээр нэгэшье телеграммые эльгээлгэ унжагайржа байгаагүй. Тус коллективтэ хүдэлмэриһөө гаража ошохо, ажалай журам эбдэхэ ушарнууд үзэгдэхөө болинхой. 1983 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр бригадын 6 хүдэлмэрилэгшэдтэ «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Ажабайдалнайшье жэл бүри хубилна, мүн бригадада табигдадаг эрилтэнүүдшье бүри дээшэлнэ, ажалай онол арганууд хүгжэжэ, нарижуулан һайжаруулагдана. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые бригадын бүридэлдэ оруулха гэһэн асуудал гараа бэлэй. Тэрэниие шиидхэлгын гансал орёо юумэниинь гэхэдэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд ондо ондоо жасаһаа мүнгэн шан абана. Тодорхойлбол, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд — материальна урмашуулгын жасаһаа, хүдэлмэришэд — энэл жасаһаа гадна мүн лэ салин хүлһэнэй жасаһаа мүнгэн шан абана ха юм. Тиимэһээ СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерство байгша оной январиин 1-һээ инженернүүдые гү, али электромеханигуудые комплексно бригадын бүридэлдэ оруулха талаар туршалга эхилээ. Тэдэнэр бултадаа салин хүлһэнэй болон материальна урмашуулгын жасануудһаа урмашуулагдаха байна. Энэ туршалгада хабаадалсажа, телеграфно-телефонно станцида болон республикын радиотелевизионно-дамжуулгын түбтэ 2 бригада эмхидхэхыемнай СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерство зүбшөөгөө һэн. Телевизионно ретрансляторнуудые хангаха талаар нэгэ бригада мүнөө эмхидхэгдэнхэй.

Республикымнай хэлхеэ холбооной предприятинуудта бригадна онол арга нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

М. ДАРБЕЕВА,
Хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин техническэ управлениин салин хүлһэнэй таһагай ахамад экономист.

...гэй ЦК-гай ЭЭЛЖЭЭТЭБЭШЭ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

...нэй ажал ябуулгада партийна организацинуудай үүргэ нүлөөе хододоо үндэр дээдэ хэмжээндэ байлгаха гээшэ гол зорилго болоно.

Һүүлэй үедэ партиин ЦК-гай үүсхэлээр ажалай, түсэблэлгын, гүрэнэй ба үйлэдбэриин журамые шангадхаха, эмхидхэлые, гурим заршамые, социалис хуули ёһые бэхижүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүд абтаһан байна. Ёһо гурим болон жаяг заршамые бэхижүүлхэ гээшэ саг зуурын ябуулга бэшэ, харин тон шухала удха шанартай удаан болзорой хараа шэглэл болоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнһээ хадуурха ёһогүйбди.

Манай партиин ба правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын, агуу ехэ Советскэ Союзай үнэн зүрхэнэй туһаламжын ашаар манай ороной оборонно хүсэ шадал зохихо хэмжээндэ байлгагдана. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлгэдэ, партийна нүлөөе шангадхалгада, армиин залуушуулай дунда ревсомолой организацинуудые бэхижүүлгэдэ партиин ЦК хододоо шухала удха шанар олгодог байгаа, олгохошье байна.

Олониитэ ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл ба ушар ёһо мэдэдэг байлгань манай Эхэ ороной һалбаран хүгжэлгын шухала эшэ үндэһэн болоно. Тэдэниие бүхы талаар хүгжөөлгэдэ парти онсо удха шанар олгодог. Марксизм-ленинизмын үзэл бодолтойгоор, аха үетэнэй дайшалхы, революционно ба ажалай ёһо заншалнуудта үнэн сэхэ байхаар залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые һайжаруулгада урдынхидал адли ехэ анхаралаа хандуулха болонобди.

Советскэ Союзай, совет арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүй дүршэлые шудалжа, манай ороной ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта нэбтэрүүлхэ гээшэ манай бүхы ажал ябуулгын таһаршагүй хубинь гэжэ манай парти хододоо тоолодог байгаа, тоолоношье гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Саашадаашье энэ асуудал манай гол анхаралда хододоо байха.

1984 оной түсэбые бүхы дүнгүүдээр жэншэдгүй дүүргэхэ гээшэ хойшолуулашагүй зорилгомнай гэжэ бидэ булта ойлгонобди. МНРП-гэй ээлжээтэ XIX съездэ бэлдэхэ талаар ехэ, харюусалгатай хүдэлмэри бидэнэй үмэнэ табигдана. Партиин дээдын хуралые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха талаар мүнөөнһөө манай партийна организацинуудые, коммунистнууд болон ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэй.

Агууехэ Октябриин социалис революциин суртал түгэс нүлөөн доро бүридхэгдэһэн Монголой Арадай-революционно парти байгуулагдаһан түрүүшынгээ үдэрһөө гадаадын политическэ ажал ябуулгадаа үнэхөөрөө интернациональна хараа шугам шангаар баримталдаг байна. Агууехэ Советскэ Союзтай, социалис хани харилсаата бусад оронуудтай хани барисаагаа ба харилсаа холбоогоо бүхы талаар бэхижүүлхэ, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай аха дүү ёһоной холбооe хүгжөөхэ гээшэ манай партиин гадаадын политикын эшэ үндэһэниинь болоно. Социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые ба жагсаалые саашадань бэхижүүлгэ интернациональна шухала зорилгомнай гэжэ манай коммунистнууд тоолодог.

Агууехэ Ленин ба манай партиин үндэһэ һуурииe табигша Сүхэ-Баатар хоёрой эхи табиһан монгол-совет аха дүү ёһоной заншалта холбоон марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ саашадаа хүгжөөгдэнэ. МНРП-гэй ба КПСС-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаата ябуулга энэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг байгаа, дүүргэнэшье. Байгша оной февральда нүхэр К. У. Черненкын нүхэр Ю. Цеденбалтай уулзалгын дүнгүүдые МНР-эй коммунистнууд ба ажалшад сэдьхэлээ ханангяар хүлеэн абаа һэн. Монгол-совет холбоон али алиндаа гүнзэгыгөөр этигэдэг байһаараа шалгардаг, харин манай харилсаа холбоон ехэ далайсаар ба зохёохы ехэ хүсөөр тодорхойлогдодог юм.

КПСС-тэй, Советскэ Союзтай аха дүү ёһоной харилсаа холбооe бүхы талаар бэхижүүлхэ гээшэ манай партиин ба гүрэнэй залан шууд хараа шугам байгаа, байхашье.

Социализмын бусад оронуудтай МНР-эй бэелүүлдэг экономическа, научно-техническэ ба соёлой харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. СЭВ-эй ажал ябуулгада, социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программые бэелүүлгэдэ МНР эдэбхитэйгээр хабаадана.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүд болон түүхэтэ документнүүдые МНР-эй коммунистнууд, бүхы ажалшад сэдьхэлээ ханангяар хүлеэн абаа һэн. Социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые, тэрэнэй экономическа болон научно-техническэ хүсые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ дүнгүүд ехэ хубита оруулһан байна. Аха дүү оронуудай эб найрамдалта хараа шугамай залан шууд, эб найрамдалай хэрэгые, арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалые ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтые аршалан хамгаалхаар, хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа абархаар шиидэнхэй байһые партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй энэ дээдын хуралдаан үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа бэлэй.

Империалис дарлалта мүлжэлгэдэ болон ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ гээшэ гадаадын политическэ ажал ябуулгыемнай шухала зорилго мүн гэжэ МНРП ба МНР хододоо тоолодог. Ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдтэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо гол ёһые тэдэнэр баримталдаг, манай үе сагта гүрэнүүдэй хоорондохи холбооной бодомжотой зүб үндэһэ һуури гэжэ тоолодог.

Американ империализмын ээрхэг түримхэй хараа шугамһаа уламжалан, уласхоорондын байдал эрид муудажа, ядерна дайнай аюул ехэ боложо байнхай. Дай жүрөөдэлгын, реваншизмын ба ээрхэн зонхилолгын хүсэнүүд иимэ байдалые улам һүжэрөөнэ. Иимэ эрхэ байдалда дайн дажар буруушаан, амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэхэһээ бэшэ шухала зорилго үгы гээшэ. Баатар габьята совет арад, тэрэнэй шалгагдамал манлай — КПСС манай түби дэлхэйе сэрэгэй аюулһаа зайсуулан сарахын, хүн түрэлтэниие ба хүгжэлтэ дэбжэлтые хосоролгоһоо абархын тула айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргана. Империализмын зэбүүрхэмэ муухай бүлэгөөрхидые сэрэгэй булюу хүсэтэй болгохогүйн тула Советскэ Союзай абаха баатай болоһон харюугай хэмжээнүүдые МНРП ба МНР-эй правительство сүм дэмжэнэ. Дэлхэйн дайнай аюулые зайсуулан сараха, уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь һайжаруулха талаар машэглүүлэгдэһэн аха дүү оронуудай хүсэлэл оролдолгонуудта МНР саашадаашье өөһэдынгөө хубитые оруулха гэжэ оролдохо юм.

Амгалан тайбан байдалые сахин хамгаалжа болохо гэжэ Советскэ Союзай болон аха дүү бусад оронуудай бүтэмжэтэй үүсхэлнүүд болон тусхай зорилготой гадаадын политическэ ябуулганууд арадуудта этигэл найдал түрүүлнэ. Социалис хани харилсаата оронуудай экономическа ба бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлгэ, эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые бүхы талаар нэгэдүүлгэ энээнэй лаб найдамжа болоно.

Д. Моломжамц үгэ хэлэхэдээ, нүхэр Ю. Цеденбал бэеынгээ элүүрэй байдалаар МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретариин ба МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшын уялгануудые саашадаа дүүргэхэ аргагүй байна гэжэ тэмдэглэбэ.

МНРП-гэй Центральна Комитедэй Политбюрогой даалгабаряар МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретаряар Жамбын Батмунхые һунгахые дурадхаба.

Ж. Батмунх болбол манай партиин ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшадай нэгэн, ажабайдалай ба ажалай айхабтар ехэ дүй дүршэлтэй хүн юм, гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Һүүлэй арбаһаа үлүүтэй жэлнүүдтэ Ж. Батмунх Ю. Цеденбалтай сугтаа хүдэлһэн, партиин ба гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые, ороной хүгжэлтын шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ сэхэ хабаадалсаһан байна. Партиин социально-экономическа политикые бэелүүлгэдэ, монгол арадай һуудал байдалые һайжаруулгада тэрэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ ба дүй дүршэлөө зорюулдаг.

Советскэ Союзтай ба социалис аха дүү бусад оронуудтай хани барисаа ба харилсаа холбоо бэхижүүлхэ тухай үнэн сэхэ коммунист, интернационалист нүхэр Ж. Батмунх ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргадаг, социалис экономическа нэгэдэлые хүгжөөн гүнзэгырүүлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулдаг.

...РАДАЙ ЕХЭ ХУРАЛАЙ СЕССИ

...АР. (ТАСС). МНР-эй Арадай Ехэ хуралай ... сесси августын 23-да эндэ болобо. МНР-эй ...уралай Президиумэй Түрүүлэгшэ тухай асуу...ууд зүбшэн хэлсэһэн байна. Тэрэнэй бэеын ...да абажа, тэрэнэй зүбшөөлөөр Юмжагиин ...НР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Ту...ганууднаа сүлөөлхэ гэжэ МНР-эй Арадай Ехэ ... гэзд баталагдан абтаһан тогтоол дотор ... тушаалнуудта хүдэлхэдөө, Ю. Цеденбал, ...е бэхижүүлхэ, социалис демократиие хүгжөөхэ, гүрэнэй засагай зургаануудые нарижуулан һайжаруулха, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалгын хүсые бэхижүүлхэ, монгол арадай революционно туйлалтануудые хамгаалха талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ. МНР-эй эб найрамдалта гадаадын эдэбхитэй политика зохёон бэелүүлгэдэ, агууехэ Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай аха дүүгэй хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын оршом соо МНР-эй нэрэ хүндые дээшэлүүлгэдэ тэрэ ехэ хубитаяа оруулһан байна.

СОЁЛШОД ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

АРГАТЫН САБШАЛАН ДЭЭРЭ

РЕПОРТАЖ

Районой соёлой байшангай агитбригадынхидтай суг Аргатын совхозой үбһэшэдые эрьехээр һаяшаг гараа һэмди. Совхозой племфермэһээ холо бэшэхэнэ Раднабазар Балдашкеевич Ринчиновэй бригадынхид туха сүлөөгүй хүдэлжэ байгаа бэлэй. Энэ бригадада ехэнхидээ үхибүүд хүдэлнэ гээшэ ха гэжэ сабшаланда дүтэлжэ ерэхэтэйгээ сасуу һанаадхёобди. Юуб гэхэдэ, морин тармуурташье, косилкадашье үхибүүдэйл хүдэлхэнь харагдаа бшуу. Нагшуурга шэрэһэн сарнуудыешье хоёр басаган унанхай, сортоотой хүхюунээр хашхарсагаан ябабад. Тэдэнэртэй мэндэшэлэлсэд, ехэшүүл тухайнь асууһамнай, зүүн урдуур бүрылдэн харагдаһан һөөгүүд тээшэ заажа:

— Бригадирнай тиишээл байгаа ёһотой,— гэжэрхёод,— Таанар концерт харуулха гүт? Бидэнэй ошожо харахада болохо гү?—гэжэ байжа дээрэ дээрэһээнь асуужа ороо һэн.

Хүхюутэй тэдэ басагадые концертдээ уряад, бэшэнээ дуудахыень захяад, һөөгүүд тээшэ шэглэбэбди. Үнэхөөрөөшье тэндэ ехэшүүлэй бүлэгые ударидан хүдэлжэ байһан бригадиртай уулзабабди.

Раднабазар Балдашкеевич бидэниие харахадаа, балайшье хүхибэгүй янзатай. Аргагүйдэнгеэр знеэбхилжэ:

— Ай-даа, наранай оротор хатаһан үбһэеэ суглуулжа үрдихэбди гэжэ һанаа бэлэйб. Теэд яахаб, артистнарнайшье сүлөөгүй зон гээшэ ааб даа. Хүндэлжэ угтангүй яахабибди...— гээд, хаагуур ябаһаарнай өөрынгөө ээлжээндэ һонирхобо.

Үхибүүд гэжэ даа... Тэдэниие яаруулһанайшье хэрэггүй — мори, сарнуудтаа, велосипедүүдтээ һундалдаад лэ, минутын туршада зүг бүриһөө сугларшоод байгаа бэлэй. Дүтэхэнүүр сабшажа байһан ехэшүүлшье удангүй дүтэлбэ. Агитбригадые хүтэлбэрилэгшэ, районой соёлой байшангай директор Федосья Ивановна Грудинина концертээ нээжэ, хээтэй торгон хубсаһатай хүбүүд, басагадые үбһэшэд альга ташалгаар угтаба. Һөөг бургааһанай оройгоор һайхан аялга ханхинана...

Энэ үедэ Раднабазар Балдашкеевичтэй хөөрэлдэнэбди.

— Бүхыдөө 25 хүн эндэ хүдэлнэбди. 9-мнай ехэшүүл, бэшэмнай — үхибүүд. Хүсэд оньһожоруулагдаагүй звено гэжэ тоологдонобди. Тракторна 2, морин 1 косилкатайбди. 2 морин тармуур бии гэжэ бригадир хөөрэхэ зуураа, шэнэ дуунуудай зэдэлхые алдангүй шагнажа байгаа һэн.

— Бүхыдөө 2400 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй һэмди,— гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Мүнөө дээрээ хахадыень шахуу абаад байнаоди. Балайшье ехэ бэшэ юм аабза. Теэд үбһэн удаан хатажа үгэнэгүй... Үхибүүдни муугаар хүдэлнэ гэжэ яашье хэлэхэ аргагүйб. Булта оролдосотой бэрхэнүүд. Цыденова Альбина, Шалданова Вика, Гунтупов Даша, Маланов Жамбал мэтын аха классуудай һурагшад илангаяа шударгыгаар хүдэлнэ.

— Ехэшүүлэй дунда хэниие тэмдэглэхэ байнат?

— Гармаев Бадма, Раднаев Бушу— эдэ хоёр тракториснараал нэн түрүүн нэрлэхэб. Теэд бригадымнай бусадшье гэшүүд оролдожо хүдэлдэг юм лэ даа. Юрэдөөл түсэб гээшэ лаб дүүргэгдэжэ, бараг һайн үбһэн абтаха байха...

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтарнай агитбригадынхидшье концертээ түгэсхөө һэн. Үбһэшэд халуун альга ташалгаар тэдэнэртэ баяраа мэдүүлнэ. Сэнхирхэн автобусоймнай эрьехэ һамбаанда, тугаар танилсаһан басагаднай талын сэсэгүүдые түүжэ, баглаа болгоод, сонхоорнай һарбайжа үрдинэ...

— Бидэндэ дуу захиит! «Баян талын аялгаар»...

— «Арбан табанай һара» гэжэ дуу.

— Үгы, «Үргэн Хүнтэй» дээрэ бэшэ аал?..

— Үшөө ерээрэйгты! Бидэ хүлеэхэбди!

Гэлдэһээр, хүбүүд, басагад ажаллажа байһан газар тээшээ яарабад. Харин манай машина хотирхой нариихан харгыда гаража, удаадахи звеногой байрлаһан заямха руу ондоргоно...

Тэрэ үдэшэ үбһэшэдэй үшөө хоёр звеное эрьеэд, һарьдагай оройдо үдэшын наранай улаа бутаргажа байхада, районой түб руу шэглээ һэмди.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.
Хурамхаанай район.

МАНАЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ЕХЭ ЕРЭЭДҮЙ

Августын 15-һаа сентябриин 14 хүрэтэр Москвада Индиин Республикын худалдаа наймаанай-промышленна выставкэ үнгэргэгдэхэнь. Индиин ниитэ национальна выставкэ СССР-тэ гурбадахяа үнгэргэгдэжэ байнхай. 1963 ба 1978 онуудта энээнэй урдахи выставкэнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. Гүрэнэй ба үмсын 300-һаа дээшэ компани тэрээндэ хабаадана. Тэдэнэй дунда Перфект мэшин тулс» гэжэ фирмэ горитой һуури эзэлнэ.

Бомбей хотоһоо холо бэшэ оршодог Пун гэжэ индустриальна томо хотодо «Перфект мэшин тулс» гэжэ фирмын гол заводто гадаадын худалдаа наймаанай талаар компаниин президентын орлогшо Шашикант Лелетэй хамта ошоо һэмди. Энэнь дундуур хэмжээнэй предприяти юм. Харин эндэ бүтээгдэдэг металл отолдог станогууд һайн тоодо ябадаг. Зүүн-Урда Азиин, Африкын, Дунда Зүүн зүгэй, баруун Европын оронуудта иимэ станогууд баһал олоор эльгээгдэдэг.

Москвагай выставкэдэ харуулагдаха ёһотой хоёр станок хабсаралгын цехтэ шалгагдажа байгаа һэн. Совет гадаадын худалдаа наймаанай «Станкоимпорт» гэжэ нэгэдэлһээ худалдан абтаһан станогууд фирмын заводуудта арбаад шахуу жэл һаадгүй һайнаар хүдэлжэ байнхай.

—Бидэ совет түхеэрэлгэнүүдые үндэрөөр сэгнэдэгбди,— гэжэ Леле хэлэнэ. — Орёо нарин детальнуудые бүтээхэдээл, тэрэниие хэрэглэдэг хүмди. Иимэ удаан саг соо тэдэнэр хэрэглэгдэжэ байгаашье һаа, һаин зандаа юм. Худалдаха гээ һаа ашаг олзотойгоор худалдажашье шадахабди, — гэжэ Леле знеэбхилнэ.—Зүгөөр бидэнэр тиихэгүйбди, юуб гэбэл, тэдэнэр үшөө удаан сагта бидэнэртэ алба хэхэ бшуу.

Заводой мүндэлһэн үдэрэй тэмдэглэгдэжэ байха үедэ Москвада совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй болон Индиин худалдаа наймаанай-промышленна палатануудай федерациин делегациин хоорондо хөөрэлдөөнүүд хэгдээ һэн. Тэдээндэ «ПМТ» фирмын директор Виджав Шах баһал хабаадалсаһан байгаа. СССР-һээ бусаһанайнь һүүлээр тэрээнтэй уулзаа һэмди.

—Индидэ совет станогууд болон түхеэрэлгэнүүдые худалдаха арга боломжые шэнжэлхэ зорилготойгоор СССР ошоһон байгаабди, — гэжэ В. Шах хөөрэнэ. —Москвагай ба Ленинградай машина бүтээлгын зургаан заводуудаар яохадаа, дэлхэйн стандартын эрилтэнүүдтэ харюусаха олон станогуудые хараһан байнабди. Манай делегациин һанамжын ёһоор, Индидэ совет станогуудые худалдаха һайн дэлгүүр бии байна. Эсэстэнь манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай ниитэ хэмжээндэ промышленна түхеэрэлгэнүүдэи хубиие дээшэлүүлгые хараалһан протоколдо Москвада гар табигдаа һэн.

Машина бүтээлгын талаар туйлаһан амжалтануудаа манай фирмэ Москвагай выставкэдэ харуулха хүсэлтэй юм, — гэжэ В. Шах хэлэбэ. —Худалдаа наймаандашье, машина бүтээлгын талаар хамтын шэнжэлгэнүүдтэшье бидэ найдамтай ба томоотой партнернууд байхабди гэжэ харуулха һанаатайбди. СССР-һээ зарим узелнууд ба агрегадуудые худалдажа абаа һаа, совет лицензи ба арга технологёор түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ һайн арга боломжонууд Индидэ бии байна. Энэдхэг ба совет инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй бэе бэеэ һайнаар ойлгодог болоходонь Москвагай выставкэ туһалха гэжэ би этигэнэб, — гээд В. Шах онсолон тэмдэглэнэ.

Үнэхөөрөөшье, тус выставкэ Индиин индустриальна ехэ түб болохо Бомбейн хэрэг ябуулга эрхилэгшэдэй һонирхол ехээр үүсхэнэ. Энэньшье ойлгосотой, гээд «Экономик таймс» газетэ бэшэнэ. Юуб гэбэл, СССР Индиин худалдаа наймаанай ехэ партнерынь ха юм. Манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаан саг үргэлжэ үргэдэнэ. Мүнөөдэрэй байдалаар Индидэ бүтээгдэһэн 500 янзын эд бараа СССР худалдажа абадаг байна. Индиин промышленностиин түргөөр хүгжэжэ байгаа мүнөөнэй һалбаринуудай зүйлнүүд — станогууд, приборнууд, электротехническэ ба медицинскэ түхеэрэлгэнүүд худалдаа наймаанда ехэ һуури эзэлдэг болоожо байнхай.

Совет-индиин экономическа харилсаа холбоон саг үргэлжэ үргэдэнэ. «Внешторгбанкын» түлөөлэлгэтэ эмхи һаяхан Бомбейдэ хуулитаар нээгдэһэн байна. Далайн замаар ашаа зөөхэ талаар харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Бусад оронуудта элдэб экономическа проектнүүдые бэелүүлгэдэ СССР ба Инди хамтааран хабаададаг дүй дүршэлтэй болоожо байнхай.

Манай орон дотор үнгэргэгдэдэг элдэб выставкэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хабаадаһан компанинууд Бомбей хотодо бии юм. 1957 онһоо хойшо «Чинар экспорт» гэжэ фирмэ манай гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй харилсаа холбоо бэелүүлнэ.

— Совет гадаадын худалдаа наймаанай 16 нэгэдэлнүүдтэй ажал хэрэгэй талаар харилсаатай байдагбди, —гэжэ Бомбейдэхи түлөөлэлгэтэ эмхиин ахамад менеджер Адшая Каушал хэлэнэ. — Москвада фирмын түлөөлэлгэтэ эмхи амжалтатайгаар хүдэлдэг юм. Манай эд бараанай эрьесын 70-аад процентнь СССР-тэй хэгдэдэг худалдаа наймаанда хүртэдэг юм. Почтын марканууднаа эхилээд, экскаваторнууд хүрэтэр эгээл элдэб янзын продукци Советскэ Союз эльгээдэг байнабди. Индидэ совет олон янзын продукци худалдаха һайн дэлгүүр бии гээшэ. Совет партнернуудтай хамта миниин хүдэлһэн бүхы жэлнүүдтэ ямар нэгэн асуудалаар үгеэ ойлголсохогүи ушар байгаагүй юм гээд үнэн сэдьхэлһээ мэдүүлхэ ёһотойб, — гэжэ А. Каушал хэлэнэ.

Сергей ТАТАРИНОВ,
АПН-эй корр.
Бомбей.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХАМЖААНАЙ ҮРЭ ДҮН

БЕЛГРАД. Новокраматорскын машина бүтээлгын заводой ба Югославиин «Руднап» фирмын хоёр тамгатай алхалдаг экскаваторнууд СФРЮ-гэй ашагта малтамалнуудай уурхайнуудта хүдэлдэг. Совет-югослав промышленна хамжаанай ашаар эдэ машинанууд бүтээгдээ юм. Экскаваторнуудай бүтээгдэдэг Новокраматорскын заводто СФРЮ-һээ элдэб узелнүүд болон детальнуудые эльгээдэг юм. Али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбооe саашадань үргэдхэхэ гэжэ хараалагдана. Промышленна хамжаан ба үйлэдбэриие тусхай шэглэлээр мэргэжүүлгэ хадаа совет-югослав экономическа харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ ехэ арга боломжонуудые нээдэг байна. Автомобиль ба судна бүтээлгын, АЭС-эй түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар һайн харилсаа холбоон бэелүүлэгдэнэ. Хоёр ороной хамтын хүсөөр металл отолдог станогууд, кузнечно-прессэй түхеэрэлгэнүүд, зэр зэмсэгүүд үйлэдбэрилэгдэдэг байна.

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

УЛААН-БААТАР. Эхын, эхэнэрнүүдэй ажалай ба һуудал байдалай асуудалнуудаар МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай сагүргэлжын комиссиин заседани эндэ болобо. Һооһо болбосоруулдаг предприятинуудай ниислэлэй нэгэдэлдэ эхэнэрнүүдэй һуралсалай хэмжээе дээшэлүүлхэ, ажалай ба амаралтын эрхэ байдалые һайжаруулхын талаар хүдэлмэриие шалгалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна. Тус нэгэдэлдэ эхэнэрнүүдэй ажалай эрхэ байдалые, һуудал байдалые һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Һүүлэй гурбан жэлдэ гар ажал хүнгэдхэхэ 30-аад шахуу шэнэ станок болон машинанууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Гол юһэн конвейернүүд дээрэхи бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Энэ табан жэлдэ дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һураха путевконууд 120 гаран эхэнэрнүүдтэ үгтэһэн байна. Энэ үедэ мянгаад шахуу эхэнэрнүүд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээ. Нэгэдэлдэ һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, пионернүүдэй лагерь, эхэнэр бүд нэхэгшэдэй амаралтын баазанууд болон санатори бии юм.

БАГШАНАРАЙ ТОО ОЛОШОРНО

ГАВАНА. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ Кубын багшанарай тоо 20 мянга шахуу хүнөөр олошорһон байна. Мүнөө эрхэ сүлөөгэй олтирог дээрэ 250 мянганһаа дээшэ багшанар хүдэлнэ. Куба багшанарай кадрнуудаар өөрыгөө хүсэд хангаад, дэлхэйн хүгжэжэ байгаа 20 гаран оронуудта мэргэжэлтэдээ эльгээдэг юм.

Арадай гэгээрэлэй талаар Кубын правительствын хүдэлмэриин ашаар үндэр дүнгүүд туйлагдана, Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай талаар хэрэг байдал энээн тухай гэршэлнэ. Революциин һүүлээрхи жэлнүүдтэ орон дотор элдэб ПТУ-нуудай ниитэ тоо 600-һаа дээшэ болоо юм. Хэдэн зуугаад мянган хүбүүд, басагад тэдэниие дүүргээ. Училищинуудай һуралсалай программануудта нилээд ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай багшанарай дээдэ һургуулиин мэргэжэлтэд тэдэ программануудые зохёоһон байгаа.

Залуушуулай мэргэжэлээ шэлэхэдэнь туһалхын тула Кубада 60 мянга шахуу элдэб кружок хүдэлдэг, миллион шахуу үхибүүд тэдээндэ ябадаг байха юм. Ороной промышленна ба хүдөө ажахын предприятинууд тэдэнэй хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг. Тэдэнэр һурагшадай мастерскойнууд болон лабораторинуудые түхеэрдэг.

(ТАСС).

ТАСС — АПН: ХИЛЫН САААНАҺАА

АГРА ХОТОДО МИТИНГНҮҮД БОЛОНО

ДЕЛИ. Хоёр ороной хоорондохи эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорой 13 жэлэй, республикын бэеэ даанһан байдалан 37 жэлэй онуудта зорюулагдаһан индиин-совет хани барисаанай һарада олон миллион энэдхэг хүн зон хабаадаба.

Уттар-Прадеш штадай промышленна ба соёлой ехэ түб болохо Агра хотодо олоной хабаадалгатай митинг болобо. «Энэдхэг-совет харилсаан хадаа социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй үрэ түгэс, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаанай толотомо гэршэ болоно,» — гэжэ нютагай университедэй ректор А. П. Матхур мэдүүлбэ. Манай хани барисаан түүхэтэ гүнзэгы эшэ үндэһэтэй юм. Тэрээндэ тохёолдоһон хүшэр хүндэ үе сагтань Индидэ СССР нэгэнтэ бэшэ туһаламжа үзүүлһэн байха. Советскэ Союзай туһаламжаар национальна экономикын үндэһэ һуури — гүрэнэй сектор республика дотор байгуулагдаа. Мүнөө, баруунай оронуудай тодорхой бүлэгөөрхидэй гэмээр уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрлэтэй болоожо байхада, хоёр талын харилсаан онсо шухала удха шанартай болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха, ядерна дай үдхэхэ гэһэн империализмын хархис түсэбүүдые буруу һүргэхэ талаар СССР болон Инди ехэ оролдолгонуудые гаргажа байна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТЫН ТУШААЛДА ҺУНГАГДАА

ДЕЛИ. Гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, оборонын министр байһан Рамасвами Венкатараман ороной вице-президентын тушаалда һунгагдаба. Индиин национальна конгресс (И) гэдэг хүтэлбэрилхы парти тэрэнэй кандидатурые дэбжүүлһэн байгаа. Эрхэ түлөөлэлгынь болзорой августын 31-дэ дүүрэхэ М. Хидайятуллые тэрэ энэ тушаалда һэлгэхэ юм.

Р. Венкатараман 1910 ондо түрэһэн, адвокат мэргэжэлтэи. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан, 1980 оной январьһаа тэрэ И. Гандиин правительствын бүридэлдэ ородог байгаа.

ПЕКИНДЭ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОНО

ТОКИО. «Токио симбун» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, албанай хэрэгээр Хитадта ошоод байһан США-гай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй министр Дж. Леман Далиндахи (Дальний) Хитадай далайн-сэрэгэй баазые хараба. Технологи халан абалсаха талаар США-гай ба КНР-эй далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй харилсаае хүгжөөхэ тухай Дж. Леманэй Хитадай түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ үгеэ ойлголсоһон байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Далайн-сэрэгэй хүсэнүүдээ шэнэдхэн һэльбэхые хүсэжэ байһан Хитад энэ талаар США-тай харилсаа холбоо тогтоохые оролдоно.

Газетын бэшэһэнэй ёһоор, хөөрэлдөөнүүд «тон бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда» үнгэрһэн байна.

ВАШИНГТОН. Американ сэрэгэй корабльнуудай Хитадай портнуудта орохо аргатай болохо байһан тухай асуудалые американ болон хитад сэрэгэй тусхай тушаалтад зүбшэн хэлсэбэ гэжэ Пентагоной тусхай түлөөлэгшэ мэдээсэбэ.

ИНДИИН ОКЕАНДА — АМГАЛАН БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Индиин океанай асуудалаар ООН-ой тусхай комитедэй ээлжээтэ сесси Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин штаб-байшан соо нээгдэбэ. Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай уласхоорондын хэлсээ баталха конференцидэ бэлдэлгые түгэсхэхэ гэээшэ зүблэхэ зүйлэй гол асуудал болоно. Олоной хабаадалгатай энэ хуралдаан 1985 оной түрүүшын хахадһаа хойшо болгонгүй. Шри Ланкагай ниислэл хотодо зарлагдаха ёһотой гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сесси дээрэ шиидхэгдээ һэн.

Индиин океанай үргэн дэлюун дэбисхэрые, эрье шадарай гүрэнүүдэй газар дайдые амгалан байдалай зоно болгохо шухала гэһэн бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай һанамжые социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүд үргэнөөр дэмжэбэ. Комитедэй бүхы заседанинууд дээрэ Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай ООН-ой Декларациин гол ёһонуудые бэелүүлхэ арга олгоһон алхамуудые хэхэ шухала.

ЮНИДО-гой ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕРЕНЦИ

ВЕНЭ. Промышленна хүгжэлтын талаар ООН-ой эмхиин (ЮНИДО) IV генеральна конференци августын 20-до Венын Хофбург гэжэ ордон соо дүүрэбэ. 140-өөд гүрэнэй, тэрэ тоодо СССР-эй делегацинууд, уласхоорондын 30-аад эмхиин ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа.

Баруунай капиталис оронуудай гэм зэмээр Азиин, Африкын ба Латинэ Америкын залуу гүрэнүүдэй экономическа байдалай улам хүндэ хүшэр болоожо байха үедэ конференци хүдэлмэрилбэ. Баруунай оронуудай хараа амяа хараһан, хашалта харшалалтын политика бэелүүлһэнһээ уламжалан, хүгжэжэ байгаа оронуудта хангалтагүй ушар байдалай тохёолдуулагдадаг, бэрхэшээл түбэгүүдэй ушаруулагдадаг байһыень энэ хуралдаан үшөө дахин элирхэйлэн харуулба. Сүлөөрһэн гүрэнүүдэй гадаадын үри шэри айхабтар ехэ хэмжээнэй болоо — 900 миллиард шахуу долларто хүрөө.

ИЗРАИЛИИН БУЛИМТАРАГШАДАЙ ХАРАТА ААШАНУУД

БЕЙРУТ. Августын 19-дэ Израилиин ээрхэг түримхэйшүүл транспортын ори ганса һудал болоһон Батер-Джеззин гэжэ харгые таһа дүүрэбэ. Энэ һудал Ливанай булимтаран эзэмдэгдэһэн урда хубиие ороной бусад нютагуудтай холбодог һэн. Энэ будүүлиг муухай ябуулгыень үргэн олониитэ эрид буруушааба. Энэ хадаа Урда Ливаниие экономическа талааарнь хашажа, харшалжа һүнөөхэ гэһэн һэдэлгэ. Ливанай бэеэ дааһан байдалые будүүлигээр хазагайруулха гэһэн шэнэ ябуулга болоно.

Иишэ ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Ливанай Литани мүрэнэй уһые ондоо тээшэнь урадхуулха зорилготой инженернэ хүдэлмэреэ булимтарагшад үргэлжэлүүлжэ байһаар. Тэдэнэр 17 шахуу километр утатай туннель малтажа захалба.



Байгша оной июниин 15-да Буряадай телевидени «Хурим түрын шэнэ ёhо гуримууд» гэhэн дамжуулга харуулаа hэн. Дурсагдагша теле-дамжуулга юугээрээ hонирхолтой байгааб гэхэдэ, тэрээндэ уригдаhан Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат hургуулиин директор Жалсан Батуевич Санжиев, Бу-

ХУРИМ, ТҮРЭ ТУХАЙ ҮГЭ

ряадай АССР-эй габьята багша, ажалай ветеран Цыжиб Базаровна Нимаева болон бусад үнэхөөрөө олон хүн зоной халуун анхаралые татаhан хөөрэлдөө үүсхээ. Тодорхойлходо, нютаг бүхэндэ хурим түрэ ямараар үнгэргэгдэнэб, мүнөөнэй түрэдэ хуушанай гуримhаа юу абажа боломоор бэ, мүнөөнэй хурим түрые ямараар үнгэргөө hаа, зохид байхаб гэhэн шухала асуудалнуудые тэдэнэр табижа, өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые хэлэhэн байха юм. Тиихэдэ Түнхэнэй буряадай хуримай ёhо гуримуудтай телевизор харагшад дүтөөр танилсаба. Дуунуудыень арадай аман зохёолой «Уряал» ансамблиинхид ирагуу зохидоор гүйсэдхэжэ үгэhэн байна.

Буряад ороноймнай нютаг бүхэндэ хурим түрэ өөрын онсо заншалаар бүтэдэг гээшэ. Кабанскын районой Хандала, Ранжурово, Дулаан, Корсаково болон бусад hууриин тосхонуудта hуудаг буряадуудай түрэ баhал өөрын онсо шэнжэтэй. Болзороо абалга хадаа хадаг табилгатай адлихан болоно. Тэндэ хоёр худанар уулзажа, hарын сагаание, үдэрэй hайханиие шэлээд, хурим түрэеэ хэхэ үдэрөө хэлсэдэг. Һүүлээрнь түрэ болодог.

Хурим түрэ дээрэ буряад композиторнуудай дуунууд, илангаяа урданай — мүнөөнэй сагта мартагдажа байhан шахуу дуунууд ханхинадаг гээшэ. Жэшээлхэдэ:

Буржагар мүнгэн
сэргыетнай
Булгадайм табан бүтээбэ.
Булгадайм табан эбэлбэ
гээшэл даа.
Болзорто түрэ бүтэбэ
гээшэл даа.
Эрэшэмэл мүнгэн
сэргыетнай
Эхнэрид баабай бодхообо.
Эхнэршын ёргоон
эблэлбэ гээшэл даа,
Эхилэн түрэ бүтэбэ
гээшэл даа.

Эртэ урда сагта мүндэлhэн уянгата дуунуудые мэдэдэг хүн зомнай он жэлэй ошохо бүри үсөөн болоно. Ушар тиимэhээ элинсэг хулинсагуудайнгаа хангюурдадаг дуунуудай мартагдахагүйн тула тэдэниие үбгэд, хүгшэдhөө нютаг бүхэндэ бэшэжэ абаха шухала. Дуунуудайнь аялга, хүгжэмые магнитофоной миндаhан дээрэ буулгажа абабал, бүришье hайн байгаа. Буряад хэлэ үзэдэг зарим hургуулинуудта нимэ хүдэлмэри эхилэгдэнхэй. Теэд ямаршье гуримгүйгөөр ябана хаш. Тиимэhээ наhажаал зонhоо буулгажа абаhан дуунуудтаа залуушуулые hургаа hаа, манай түрэл арадай аман үгын зохёолой зүйлнүүд мартагдахагүй жэшээтэй.

Буряадаймнай дуунууд хурим түрын, худагын, бэhэлигэй, басаганай, уусын, юрөөлэй, духаряагай гээд, нютаг нуга бүхэндэ олон янзын байдаг. Манай нютагта нимэ дуу анхан дууладаг hэн:

Алаг, алаг моримнай
Арьбантай, далантай
болуужан даа.
Аляа ябаhан бэетнай
Ашатай, гушатай
үтэлүүжэн даа.
Боро, боро моримнай
Булшантай, далантай
болуужан даа.
Булгилжа ябаhан
бэетнай
Басагатай, хүбүүтэй
үтэлүүжэн даа.
Яагааб, яагааб—
яагаашьегүйб,
Яргал дүүрэн hуугаарайт.

Мүнөөнэй сагта хурим түрэ дээрэ нимэрхүү удхатай дуунуудые хүн зон дууладаг. Мүнөө сагшье ондоо болоо, хүн зоной ажабайдал, ажал хэрэгшье хубилаа. Тиин хуушан үреэл үгэнүүд сооhоо адууhа малаар, хони хурьгадаар баян болохо гэhэн удха хуушаржа, тааранагүй гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөөнэй үедэ сэсэн мэргэн удхатай яhала олон юрөөлнүүд бии болонхойл! Жэшээлбэл, «эдээр бэеэ шэмэнхаар, эрдэм ухаагаар шэмэглэ», «олоной түлөө оролдо, зоной түлөө зобо», «багша болохо басагатай, баатар болохо хүбүүтэй hуугаарайт» гэхэ мэтэ. Ургажа ябаhан залуу үетэниие бидэ—буряад хэлэнэй багшанар ёохор, арадай дуунууд, таабари, оньhон үгэ болон юрөөлнүүдтэ hургаха гэжэ оролдонобди. Тэдэмнай үе сагайнгаа шэнжые абажа, совет үзэл бодол, шэнэ ёhо заншал харуулhан удхатай.

Ажал дээрээ амжалтатай,
Аймаг соогоо алдартай
ябаарайгты.
Арбаад хүбүүд, басагадай
Аба, эжы боложо
жаргаарайгты.
Ажал дээрэ жаргал
олооройгты,
Аша, гушадаа эрдэм
олгооройгты.

Юрэдөө, урданай хурим түрын hайн hайхан шэнжэтэй талануудыень абажа, мүнөөнэй түрэдэ хэрэглэжэ боломоор. Теэд энэмнай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байдаггүйнь ехэл харамтай. Мүнөөнэй түрэ адагынь хоёр үдэр соо үргэлжэлдэг гээшэ. Иигэжэ хурим түрэ нобшогойрходоо, илангаяа үбhэ хуряалгын гү, али ниитын бусад ажалай халуун хаhада,— хамтын ажалhаа олон хүн зониие hамшаана, мүн лэ гэнтын ушарнууд али тэды тохёолдоноб. Теэд энэ бүгэдэ тухай юун гэжэ арсалдалтайб? Бухы юумэн адлирхуул байhан байха. Хурим түрэ бүтээхэдээ, баhал хэды ехэ бэлэдхэл хэгдэнэб. Уригдаhан зонийнгоо (ехэнхидээ 150—200 хүн) зэргээр ехэ эдеэ хоол түхеэрхэ хэрэгтэй болоно. Нютагай магазинуудhаа түрэдэ абахаар юумэн байхагүй. Ушар тиимэhээ холуур, дүтүүр ябалган эхилхэ. Тиигэбэшье юумэн олдоод байдаг... Юумэнэй бэлэн боложо, хэлсэгдэhэн сагай ерэхэдэ, хурим түрэ эхилнэ.

Манай Корсаково тосхоной залуушуулай хурим түрэ нимээр үнгэргэгдэдэг. Бэри хүрьгэн хоёр, тэдэнэй нүхэд залуушуул, худа урагууд Байгал-Худариин соёлой байшан ошожо, баяр ёhололой оршон байдалда айл бүлэ боложо байhан залуушуулда гэрлэлгэ тухай үнэмшэлгэ барюулагдадаг. Мэнэ hаяхан мүндэлhэн совет шэнэ бүлэдэ үреэлэй hайхан үгэнүүд хэлэгдэжэ, бэhэлиг андалдаан болодог. Удаань хатар, ёохорой наадан наяраад, энэ баяр ёhололдо хабаадагшад хүнгэн машинануудта hуужа, хурим түрын нааданда буудаг...

Энэ наhан соогоо яhала олон хурим түрэдэ ябагдаа. Зарим түрэнүүд эмхитэй гуримтайгаар, ехэ зохидоор үнгэргэгдэдэг. Нүгөөдүүлынь, үнэхөөрөө, нобшогойрон hагад болодог. Тиимэ түрэ архидалгын газар болохоо hанадаг гээшэ. Тиимэhээ мүнөөнэй үедэ хурим түрэ дээрэ архи ехээр уужа, hогтожо ябахагүйн тулада, хуушанайнгаа ёhо гуримые шэнэлэн, түрээ нэгэ үдэрөөр хизаарлаял гэhэн дурадхал газетээр дамжуулан оруулха байнаб. Республикадамнай радио болон теле-дамжуулгануудта, газетэнүүдтэ түрэ нарай дуунуудые, юрөөлнүүдые дамжуулжа, толилжо байг. Эдэ бүгэдэнтэй хамта мүнөөнэй хурим түрэ тухай өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудаа Буряад оронoймнай нютаг бүхэнэй хүн зон хубаалдаха бэзэ гэжэ хүлеэнэбди.

М. БОТОЕВА,
буряад хэлэнэй ба литературын багша.
Кабанскын районой Корсаково тосхон.

РЕДАКЦИҺАА: газетымнай эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ М. Б. Ботоева мүнөөнэй хурим түрэ тухай hонирхолтой бэшэг эльгээбэ. Үнинэй хэлсэгдэхээр болоhон онсо шухала асуудалнуудые табижа, өөрынгөө hанамжа, бодолнуудые хэлэбэ.

Хүндэтэ уншагшад, энэ хөөрэлдөөн олоной анхарал дайрангүй гарахагүй гэжэ hанагдана. Арадайнгаа үндэhэн ёhо заншалые шэнэлхэ тухай асуудал гараад байна. Тиимэhээ энэ хөөрэлдөөндэ таанадай эдэбхитэйгээр хабаадахыетнай уринабди.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- *Хүдөөгэй багшын hанамжа дурадхалнууд*
- **Томскын эдир харагшадай театрай гастроль**
- *Аман зохёолой абдарhаа*
- **Шог зугаа**

НЮТАГАЙ ДУУНУУДҺАА

БАЯН-ТОЛГОЙ

Эхэ, эсэгым Элдин үлгы—
Хүтэл үндэр, Баян-Толгой,
Үеын үедэ, хэтын хэтэдэ
Хүсэд hуухаш болтогой!
Шиниингээ шарайе шэрээр
харуулха
Шэди ехэтэ зураашан hайб,
Шиниингээ тухай шүлэгөөр
магтаха
Сээжэ дүүрэн дуушан
hайб.
Буурал үбгэн бөлоошье
hаа,
Буусаяа эрьедэг буряад
заншал.
Буга, хандагайн урамдан
байдаг
Багым нютаг тэрэл зандаа.
Эхэ, эсэгым эльдин үлгы—
Хүтэл үндэр, Баян-Толгой,
Үеын үедэ, хэтын хэтэдэ
Хүсэд hуухаш болтогой!

БАСАГАДЫНЬ—БАРХАНАЙ

Баруугаар ябагдаа
Барагхан наhандаа,
—Болил даа, хэн мэдээб
Болзорынь хэзээб?
—Баянхан зугаатай
Басагадынь—Барханай.
Хүбияа ябагдаа
Хорёодхон наhандаа,
— Хаял даа, хэн мэдээб
Хуримынь хэзээб?
— Хэниинь ерэхэ юм,
Хадамынь—Харганын.
Эллжээндээ ябагдаа
Эдирхэн наhандаа,
— Орхил даа, хэн мэдээб.
Үдэрынь хэзээб?
— Элинень хэлэhүүбеэ,
Эжэлынь—Элhэнэй.
Баруугаар ябагдаа
Барагхан наhандаа
— Болил даа, хэн мэдээб
Болзорынь хэзээб?
— Баянхан зугаатай
Басагадынь—Барханай.

БОЛЗОРЫНЬ ДУУЛААЛГҮЙ...

Буусадаа табимал
загалтайлби даа,
Боожоор hураалгүй
бэрхэхэн байн,
Бооринн зуhалангаар
ябададтайлби даа.
Болзорынь дуулаалгүй
бэрхэхэн байн.
Эльдиндээ табимал
залгалтайлби даа,
Эмээлээр hураалгүй
бэрхэхэн байн.
Элhэнэй зуhалангаар
ябададтайлби даа,
Үдэрынь дуулаалгүй
бэрхэхэн байн.
Хадаландаа табимал
залгалтайлби даа,
Хазаараар hураалгүй
бэрхэхэн байн,
Хадын зуhалангаар
ябададтайлби даа,
Хоногынь дуулаалгүй
бэрхэхэн байн.

Ч. ЧИМИТЦЫРЕНОВЭЙ
суглуулбарhаа.

„ЗҮЖЭГҮҮДЫЕМНАЙ ЕРЭЖЭ ХА...

Томск хотын эдир харагшадай театр шэнэ жэлэйнгээ сезониие Улаан-Үдэдэ эхилхэнь. Бухы дээрээ арбан хоёр зүжэг эдир харагшадта дурадхагдана. Энэ театрай гастроль манай ниислэлдэ сентябриин 2-hоо эхилхэ юм. Тус мэдээсэл доторнай театрай түүхэ ба зүжэгүүд тухай тобшохоноор хэлэгдэнэ.

Томскын эдир харагшадай театр залуухан гэжэ алиш талаараа тоологдоно. Нэгэдэхеэр, тус коллектив бии болгогдоhоор оройдоол табан жэлэйнгээ ойе хойто хабар тэмдэглэхэ. Хоёрдохёор, Новосибирскын театральна училищи дүүргэhэн нүхэд тус коллективэй гол үндэhэн болодог. Һүүлэй үедэ Щукинай нэрэмжэтэ театральна училищи дүүргэhэн залуушуул Москваhаа ерэhэн байха. ГИТИС дүүргэhэн Сергей Догадкин хоёрдохи жэлээ манай театрай ахамад режиссёроор хүдэлнэ.

Манай коллективэй Улаан-Үдэдэ гастрольдо ерэhэн ушар өөрын үндэhэтэй гэжэ тэмдэглэхээр. Юуб гэхэдэ, Томск Улаан-Үдэ хоёр соёл болбосоролой талаар үни холын холбоо барисаатай гэжэ мэдээжэ ха юм даа. Сибириин хотонуудай дунда Томск гээшэмнай хуушанай университедтэй город гэжэ тоологдохо ёhоорoo тоологдодог. Мүн дээдэ бусадшье hургуулинууд олон. Тэдэ hургуулинууд Буряад орондо үндэhэн кадрнуудые бэлдэхэ талаар ехэ юумэ хэhэн габьятай. Мүн Томск хотодо Ленинэй орденто гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театр хэдэн дахин гастроль хэжэ, тэндэхи хүн зоной дурые нилээн буляаhан гээшэ. Хойто жэлдэшье манай хотын олониитэ суута танай коллективые баhал угтажа абахаар хүлеэнэ.

Эдир харагшадай манай коллектив Улаан-Үдын эдиршүүлдэ ямар зүжэгүүдые дурадхаха байнаб? Энээн тушаа хэлэхэhээ урид хүүгэдэй ба залуушуулай театрай тон ехэ удха шанартай байhые онсолхо шухала. Иимэ театрай зорилго ямар бэ гэхэдэ, ухибүүдые театральна искусстводо дурлуулха, гоё hайханиие ойлгодог байхаар hургаха гэhэн удхатай. Хүүгэдэй театрай хэшээлнүүд эдир харагшадые хэзээшье хашартай болодоггүй байха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, артистнарай уран бэлигэй ашаар үхибүүдэй сэдьхэл зүрхэнэй утаhые дайража, эдиршүүлэй театр хадаа үзэл сурталай хүмүүжүүлгэ бэелүүлнэ ха юм. Үхибүүнэй сэдьхэл зөөлэн хадаа сцена дээрэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые тон дүтөөр хүлеэн абадаг, зүжэгэй геройтой өөрыгөө сасуулжа үзэдэг, зобоходонь зоболсодог, баясахадань баясадаг шадабаритай байна. Тиигэжэ hайн юумые аршалха, муу юумэнтэй тэмсэхэ хүсэлтэй болоно. Харагшадайнгаа наhанай илгааhаа дулдыдан, эдир харагшадай театр хадаа бэедээ хэдэн олон hалбариие багтаана гэхэдэ болохо: табиhан зүжэгүүдынь hургуулиин бага наhатанда, эдиршүүлдэ, ахалагша классайхидта ба залуушуулда, түрэлхид болон багшанарта зорюулагданхай байдаг.

Бидэ Улаан-Үдын харагшадта 12 зүжэг асараабди. Эхилэн нэрлэбэл, «Ягаахан сэсэг», «Хоёр хайлааhан», «Анчутка», «Мүшэтэ хүбүүн», «Плуфт гү, али Капитан Штилиин баялигууд» гэhэн онтохон-зүжэгүүд долоон наhатайшуулhаа эхилжэ, hургуулиин эхин классуудай hурагшадта зорюулагданхай. Түрүүшынь гурбан зүжэг ород арадай аман зохёолой удхаар найруулагданхай юм. С. Т. Аксаковай «Ягаахан сэсэг» гэжэ онтохониие мэдэхэгүй үхибүү олохонь бэрхэтэй аабза. Бухы эжынүүд хүбүүднай зоригтой хүнүүд болоhой гэжэ хүсэдэг. Тэрэшэлэн театральна мэдээжэ онтохошон Е. Шварцын зүжэгэй героиня Василиса баhал тиимэ хүсэлтэй. Тиимэhээ хүбүүдынь түргэн баатарнууд болохо гэжэ оролдоод, аюулда оршоно ха юм. Эхэнь тэдэнээ абархын тула ямар оролдолго гаргааб, ямар нүхэдтэй болооб— тэрээн тухай зүжэг онтохон соо хэлэгдэнэ. О. Уайльдын «Мүшэтэ хүбүүн» гэhэн онтохые соносхолтошьегүй ха. Тэрэнэй удха олондо мэдээжэ . Гэбэшье мульhэн хүйтэн зүрхэтэй болошоhон хүбүүн эхээ тамалан зобоогоод, өөрөө hайса тулиhанайнгаа удаа гэнтэ мэдэрэл орожо, хүн болоhон байна бшуу. Зүгөөр түрэhэн ганса эхээ оложо, гэмээ наманшалжа шадаха гү гэжэ эдир харагшад зүжэгэй дүүрэтэр сэдьхэлээ зобон, мэдэрэл ороhон тэрээхэн хүбүүндэ hайниие хүсэн hуудаг юм.

Дүрбэн зүжэгыемнай арбан дүрбэнhөө дээшэ наhатайшуул хараха юм. Тэдэнэй тоодо Д. Фонвизинай «Недоросль» гэhэн зүжэг ороно. Энэ хадаа манай театрай классикада хандаhан түрүүшын алхам болоно. Ород театрай сценэ дээрэ хоёр зуугаад жэлэй туршада табигдажа байhан тус зүжэгтэ хандаhан ушарнай мүн лэ өөрын үндэhэтэй. Юуб гэхэдэ, хуулита наhаа хүсөөшье hаа, сэдьхэл бодолоороо болбосороодуйшүүлые манайшье үе сагта ушаржа болохоор ха юм.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар дэлхэй дээрэ түрүүлжэ ябаhан манай орондо научна фантастическа шэглэлтэй зохёолнууд олоной анхарал татадаг. Тиимэhээ аха дүүнэр Стругацкинуудай «Малыш» гэhэн туужын удхаар табигдаhан зүжэг манай эдир харагшадай зүгhөө ехээр hонирхогдоо, арсалдаа үүсхэhэн. Имагтал замбуулин шэнжэлхэ талаар бэшэ, мүн атомна зэбсэг бүтээдэг болоhон манай үе сагта Газар дээрэшье эрдэмтэдэй тон ехэ харюусалгатай байhан тушаа гол шухала асуудалнууд тууужа соо табигдана.

Тиихэдэ залуу хүнэй болбосорхо ябадал, түрүүшын дуран тушаа асуудалнууд хэнэй сэдьхэлые дайрахагүйб? Энэ темэдэ зорюулагдаhан хоёр зүжэгэй нэрэ соносхолнууд сoомнай бэшээтэй. Г. Мамлинай «Эй, ши, мэнд... зохёолой үнд... лагдаhан ба А... жарые хүлеэж... дэhэн гайхалт... гэhэн зүжэгүүд... нэ. Эдэ зүжэ... шуулые ба ... бди.

«16 наhан... нүүдтэй сонос... шаха байхат. ... гүүдтэй хоёр ... бди. Эдэ ха... «Альпийскэ ба... пиловай «Хоты... залга» гэhэн ... но.

Түгэсхэлдөө ... лэлтэйб гэхэ... гарахынгаа ... коллектив «Ан... жэг бэлдэhэн ... Улаан-Үдэдэ ... хеэ харуулха... Гадна хүшэ... hүүлээр харагш... цинууд эмхи... гүүд соо таби... нууд зүбшэн ... найданабди.

Зай, иигэзд ... эдир харагшад... ролиин эхилтэ... ног үлэбэ. Аж... гай орденто ... академическэ ... соо сентябрии... лотор гастрол... хэ.

«Зүжэгүүдтэм... орожо хайрлы... Үдын эдир хар... бди.

Томскын эдир ... театрай ...



ЗУРАГУУД ... ахамад режи... кинай найруул... шэтэ хүбүүн» ... абтаhан үзэгд... али капитан ... гууд» гэhэн ... тын рольдо ... гина наадажа ...

Е. РУС...

ГЕХАКЕРТЫН ЧЕМПИОНУУД

Хүндэ атлетикээр 1983 ондо үнгэргэгдэhэн дэлхэйн чемпионадта совет спортсмен Юрик Саркисянай илалта түйлаhанай hүүлээр тэрэнэй түрэhэн Армениин Гехакерт hууринда спортын энэ зүйлдэ дуратайшуул угаа олон болоhон. Гехакертын, мүн хүршэ hууринуудай хэдэн арбаад хүбүүд чемпионой тренер Феликс Алиевай хүтэлбэрилдэг штангын секцидэ орохо гэжэ ехээр оролдоно.

Гехакерт hуурин Арарадай голой тэг дунда түбхинэнхэй. Ажаhуугшадай үсөөншье hаань, — 1500 хүн. Энэ нютаг хэр угhаа хойшо гаhар хүсэтэйшүүлээрээ суурхана. Энэ зуун жэлэй эхеэр нютагай баатар Мартиросой нэрэ Арменhээ гадуур мэдээжэ болоhон юм гэжэ үбгэд хэлсэдэг. Тэрэ ядамаггүйгөөр тээрэмэй шулуу үргэдэг, мориной хоёр тахые ниилүүлжэ бариад нугалдаг, мүн хурганууддаараа түмэр мүнгэ хухалжархидаг байгаа. Хаалтынгаа ханые сүмэлжэ гараад, урдаа дайралдаhан бухы юумэнүүдые бута мүргэн гүйжэ ябаhан бухые Мартиросой хайшан гээд номгоруулhан тухай хөөрөөн үбгэн аба болон эсэгэнүүдээр дамжуулагдажа, манай үетэндэ хүрэнхэй. Мартирос тэрэ бухые хүсэжэ, хүлhөөнь барижа газарта унагаагаад, нюдаргаараа нэгэ сохижо мэдээень алдуулhан гэхэ.

Үльгэр домогто ороhон шахуу нютагайнгаа хүниие Юрик Саркисянай урда түрэлхидэйнь нэгэн гэжэ Гехакертэ хэлсэдэг. Энээнэй зүб байгаашье hаань, Юригэй илалтые гансал үг гарбалтайнь холбожо болохогүйл. Феликс Алиев хүмүүжүүмэлэйнгээ амжалтые нэн түрүүн тэрэнэй hорилго дээрэ залхуурангүй, айхабтар нэтэрүүгээр хүдэлдэг байhантайнь холбоно, харин Юрик Саркисян спортдо түйлаhан мүнөөнэй үдэрнүүдые тренергүйгөөр дабахагүй байгааб гэжэ тэмдэглэнэ.

Ф. Алиев сэрэгэй албанда ябаха үедөө оройдоол гурбан жэлэй туршада хүндэ атлетикээр hорилго хэhэн юм. Армиhаа табигдахадаа, Ереванай физкультурын институт дүүргээд, хүдөөгэй hургуулида багшалжа эхилhэн байна. Гэбэшье хүндэ атлетикэдэ дуратай зандаа үлөө hэн. Феликс өөрынгөө hургуулиин дэргэдэ ниитэ гуримаар штангын секци нээжэ, хүбүүдые спортын энэ зүйлэй «нюусануудтай» танилсуулжа эхилhэн байна. Һууриин газартань hорилго хэхэ тусхай заал үгы байhан юм hэн. Тиигэбэшье, удангүй тэрэнэй гурбан шабинь Армениин чемпионууд болоhон байгаа.

Алиев hургуулиин hурагшадай дундаhаа хүндэ атлетикээр hорилго хэхэ үхибүүдые өөрөө шэлэн абадаг гуримтай. 1974 ондо тэрэ долоодохи классай hурагшадай нэгэн — Юрик Саркисяниие шэлэhэн байба. Тиихэдэшье тренер алдуу гаргаагүй бшуу. Оройдоол гурбан жэлэй туршада Юрий СССР-эй спортын мастерай квалификационно норматив дүүргэжэ шадаа. Турциин Измир городто үнгэргэгдэhэн уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ 56 килограммай шэгнүүртэ хабаадажа, гоё hайханаар илахадаа, эдир спортсмен 18-тай болоогүй ябаhан юм. Тиигэжэ хүндэ атлетикын дэлхэйн сэдэрнүүд дээгүүр армян спортсменэй илалта зам эхилhэн байна.

Алиевай хүмүүжэмэлнүүдэй түрүүшын амжалтануудай hүүлээр нютагай болон районой засагаархид Гехакертдэ штангын секциhээ гадна, барилдаанай, боксын отделениинүүдтэй спортын hургуули бариха гэжэ шиидэhэн байгаа. Спортын эдэ зүйлнүүд Арменидэ мүн лэ ехэ хүндэтэй юм. Аша үрэтэйгөөр hорилго хэхэ дүүрэн арга боломжотой спортын шэнэ hургуулида ябадаггүй хүбүүд Гехакертдэ үгы тоо ной ха. Тиигэбэшье олонхинь хүндэ атлетикын секцидэ ябаха дуратай байhанаа мэдүүлнэ. Эндэ Феликс Алиевhаа гадна, тэрэнэй хоёр шаби тренернүүдээр хүдэлнэ.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ секцидэ спортын зургаан мастер, гурбан кандидат, нэгэдэхи разрядтай хори гаран спортсменүүд хүмүүжүүлэгдэhэн байна. Валерий Самсонян, Арменак Агаджанян гэгшэд залуушуулай дунда үнгэргэгдэhэн СССР-эй чемпионадта шангай hууринуудые эзэлhэн алдартай. Алиевай хүмүүжүүлhэн табан спортсмен хүдөөгэй спортын «Урожай» бүлгэмэй бүхэсоюзна мүрысөөндэ илаhан юм.

—Хүдөөгэй хүбүүдэй ехэ амжалтануудые түйлаашье hаань, шабинарaймнай hорилгын эмхидхэл эгээл дээдэ хэмжээндэ үшөөл хүрөөгүй гэжэ бидэнэр тоолонобди, —гээд спортын hургуулиин директор Саркис Геворкян хөөрэнэ.— Мүнөө үедэ манайда үшөө нэгэ шэнэ заал баригдажа байнхай. Тэндэ эгээл шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо юм.

— Ерээдүймнай — хүдөөгэй спортдо гэжэ тоолоноб, — гээд Феликс Алиев хөөрэлдөөндэ оролсоно.— Хүдөөгэй хүбүүд городто ажаhуудаг үетэндөө орходоо хүсэ шадалтай, хүндэ ажал хэжэ hураhан байдаг гэжэ ажабайдал харуулна. Хүндэ атлетикэдэ дуратайшуул Гехакертhээ гараhан шэнэ чемпионуудай нэрэ солые үшөө оло дахин дуулаха байhандань ямаршье hэжэггүйгөөр этигэнэб.

Авет ДЕМУРЯН.
(АПН).



ХАДАГ ТАБИХЫЕ ХҮЛЕЭЖЭ

Абидатан үглөөнhөө хойшо хүлгөөтэй. Уржадэр танигдаагүй нэгэ хүн орожо ерээд, гэрэй эзэниие газаашань дуудажа, утаар унжыhан уралаа шэхэндэнь дүтэлүүлжэ, иигэжэ шэбэнэhэн байгаа:

— Худа, нүгөөдэр айлшадые хүлеэхэ болобот.

— Ямар айлшадые?—гэжэ гэрэй эзэн гайхаба. «Худа» гүүлэhэндээ бүришье гайхаба хэбэртэй, досоонь зариигад гэхэдэл гэбэ.

— Хадаг табиха айлшадые,— гэжэ саадахинь хэлээд, яагаа ойлгосо муутай юм гэhэншүүгээр урдаhаань хараад абана.

— Хэды сагта юм?—гэжэ гэрэй эзэн сухалаа хүрэнгеэр асууба. Газар уhан дээрэ гансахан басагатай байhан Абида тиимэ айлшадые угтаха болоhондоо балайшье баярлабагүй. Теэд яахабши? Нэгэтэл иимэрхүү юумэн болохо гэжэ досоогоо жэхынгеэр хүлеэдэг hэн. Басаганайнгаа арбан класс дүүргэhэнhээ хойшо досоонь бүришье хүлгөөтэй боложо эхилээ hэн.

— Үдэрэй гурбан сагта. Тиигэжэ үдэр гаргуулаа юм ха.

— Хэн мэдээд, хэнhээ асуугаад, үдэр гаргуулба гээшэб?—гэжэ гэрэй эзэн сухалаа хүрэхэ таамтай болобо.— Иимэрхүү юумые хоёр талаhаа зүбшэлдэдэг ёhотой бэшэ юм гү?

— Би мэдэнэгүйб. Намда даалгагдаhан даабаряа дүүргэбэ гээшэб,— гээд, саадахинь боро хараан руу шургажа хайлашаhан юумэдэл үгы болошобо. Гэрэй эзэн гэнтэ досоогоо hэжэг түрэжэ, айдаhаа хүрэхэдэл гэбэ. «Энэмни инхэдээ юун боложо байнаб? Сохом хүн ерэжэ, намда юумэ дуулгаба гээшэ гү, али муу юумэ үзэгдэбэ гү?» — гэжэ hанаадхиба. Түргэн гэртээ гүйбэ. Һамганиинь гаража ерээд, түхеэрэен ехэ нюдөөрөө урдаhаань гэтэн:

— Юун болооб?—гэжэ hанаагаа зобонгёор асууба. Үбгэнэйнь нюур анханайнгаа сагаан дээрэ бүришье хубхигар сагаанаар харагдаhан шэнги болобо. Али боро хараан тиигүүлээ юм гү?

— Намайе сохом хүн дуудажа гаргаа hэн гү? Һанаагаа табяагүй hэн гүш?—гэжэ Абидань шэбэнэн hагад асууба.

— Үгы, шим нихэдээ яагаабши? Али архи балгажархёо гүш? Ноо-хо, амилал даа,— гэжэ Сэжэдмань Абидадаа доботолбо.

— Юун архияа хэлээбши? Наа, hүү-үү!—гээд, Абида бии хүсөөрөө Сэжэдмагайнгаа урдаhаа амилжархиба. Теэд архиин үнэр гарабагүй.

— Теэд юун болоо юм---гэжэ hамганиинь гайхаба.— Нэгэ хүнтэй дахасалдаад гарана hэмнайш.

— Хадаг табихаяа нүгөөдэр гурбан сагта худанар ерэхэеэ байна, тиигэжэ үдэр гаргуулаа гэхэдэнь, хэн мэдээд, хэндэ үдэр гаргуулба гээшэб гэжэ сухалдахашуу болоходом, уг-маг гээд, газор доро ороhондол үгы болошоо. хайшааш ябашаhыень хаража үрдеэгүйб,—гэжэ Абида нэгэ амисхалаар hамгандаа хөөрэжэрхибэ.

— Теэд наарашна ерээл гээшэ ааб даа. Бэлдэхэ, түхеэрхэ болоо гүбди даа,—гэжэ hамганиинь үбгэнэйнгоо hанаае заhаа hэн. Тиигээд лэ мүнөө хүл хөөрсэг боложо байнад ха юм. Дүтынгөө түрэлэй зониие суглуулаад, нэгэ хониёо булгалжа, бууза хуушуур юу хээ бэлдэнэ.

Часай годлинууд зорёолhон шэнги хурдаар гүйнэ. Сэжэдмагай сонхоороо харан гэхэдэ, газаань хүнгэн машинанууд олоороо ерэжэ тогтошонхой, hарха-барха хүнүүд буужа байбад.

— Һүү! Худанарнай буужа байнал!—гэжэ Сэжэдма жэгтэйхэн абяа гарган hүхирбэ.

— Алии? Алии?—гэлдээд, гэр соо байгшад бэе бэеэ түлхилсэн сонходо обоорбо.

— Һүү!— гэжэ Сэжэдма баhа hүхирбэ.

— Юун болотороо ямаан хоолой гаргажа байжа hүхирээ хуугайлаа хүмши!—гэжэ далан табатай эхэнь зэмэрхэбэ.

— Архи абахала мартаалди!—гэжэ Сэжэдма баhа ямаан хоолой гарган hүхирөөд, Абидынгаа урдаhаа уйтайгаар хараба...

Ц. ЦЫРЕНОВА.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-34, зам редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ... Н-02531. Заказ № 195. Индекс 046...